Anul VI. No. 1 Ianuarie 1938

ŞCOALA BASARABEANA

REVISTA CORPULUI DIDACTIC PRIMAR DIN MUNICIPIUL CHIŞINĂU
ŞI JUDEŢUL LAPUŞNA

Organ al Asociaţiei învăţătorilor din jud. Lăpuşna şi Municipiul Chişinău

6886

In prag de an nou.

Intrăm trudnic pe poarta unui nou an. Am lăsat în urmă un şirag de îngenunchieri şi străduinţe. In lupta cu giganţii întunericului, mulţi dintre noi au căzut învinşi. Alţii au devenit fiii desamăgirii. Totuşi flacăra care ne însufleţea a răsbătut, vie, şi în lume noului an.

Stă mărturia trecutului, întreaga comoară de realizări culturale, înfăptuite prin disciplina şi înţelegerea chemării de soldaţii şcolii, înşirat pe tot întinsul provinciei noastre.

Am fost la datorie. Mii de învăţători au activat ca nişte harnice albine în şcoală, în cămine culturale, cooperative sătesti, înjghebări premilitare şi străjerie.

In toate congresele profesionale s'a arătat aceeaşi solidaritate de corp, şi aceeaşi conştiinţă a responsabilităţii, aceleaşi năzuinţe pentru desăvârşire şi progres.

Anul 1938 să însemneze pentru cultura poporului şi pentru învăţătorime o perioadă nouă de vaste realizări, o victorie smulsă cu propria sforţare. Să militam.

Государственная республиканская библиотека им. Н. К. Крупской

pentru ridicarea noastră la nivelul cerut de vremile prin care trecem. O salarizare omenească, drepturi la cultură universitară, formarea și încurajarea elitelor în învățământ, o reorganizare a învățământului pe bază de realitate socială, un suflu nou care să închege într'un manunchi puternic toată învățătorimea, — iată câteva puncte de reper: luminoase faruri în noaptea revendicărilor noastre profesionale.

Să ne apropiem de popor, să iubim lumea în care ni se împletesc destinele.

Va trebai organizată copilăria, dumirindu-ne asupra importanței vocațiilor pentru regenerarea păturii or sătești. Mai presus de toate, însă, steagul sub care ne vom avânta la muncă, trebue să fie solidaritatea. Frăția de breaslă va trebui să se oglindească cu aceeași vigoare și în revista noastră. Cu aceste gânduri de propășire și armonie, urăm tuturor colegilor spor de muncă, și încredere în viitor, strigându-le strămoșescul: la mulți ani!

REDACȚIA

Cuvânt de urare pentru membrii corpului didactic*)

de Ion Petrovici
Ministrul Educaţiei Naţionale

Preluând conducerea ministerului educaţiei naţionale în chiar preajma anului nou, socotesc cu deosebire potrivit să mă adresez pe calea undelor, în această primă zi de fiinţare a anului 1938, către membrii corpului didactic din familia căreia fac şi eu parte, totdeauna afişând cu precădere titlul de profesor, chiar în timpul măririlor vremelnice.

Nu pot începe altfel, în această împrejurare, când activitatea mea ministerială se porneşte odată cu noul an, decât adresând după datine, urările cele mai cordiale ostaşilor de toate gradele ale învăţământului românesc.

Urările acestea se pot totuşi întovărăşi foarte bine cu o profesie de orgoliu a breslei noastre dăscăleşti, reamintind câteva lucruri fundamentale în raport cu misiunea ei, în cadrele statului. In primul rând, nouă slujitorilor şcoalei, ne revine să desăvârşim risipirea unei calomnii, meşteşugit ţesută şi vânturată de duşmanii neamului nostru, anume că nu suntem un adevărat popor de cultură şi un adevărat factor de civilizaţie. Exploatându-se anumite fapte secundare, care sunt absolut caracteristice, s'a izbutit totuşi în anumite cercuri streine să se străcoare acea opinie greşită şi să se nască întrebarea, dacă noi meritäm realmente să stăpânim aceste pământuri bogate, oricât ne dădeau dreptul la ele trecutul nostru istoric şi prezenţa noastră etnică. Am avut pururea convingerea că povestea deficienţii noastre culturale, este un neadevăr sfruntat; ar fi însă foarte bine ca în conjunctura actuală a rivalităţii popoarelor şi a asprei lor concurenţe să înlăturăm până şi pretextele pentru o atare legendă, sporind tot mai mult raza luminei şi puterea ei de a străluci. La această operă, şcoala joacă un rol de frunte, şi întinzând valul culturii tot mai adânc şi mai departe, *profesorimea are*

*) Discurs ţinut la radio în seara zilei de 1 Ianuarie 1938

rolul nu numai să contribue la prestigiul ţării în lume, dar chiar la consolidarea stăpânirii sale, în marginile dreptului ei.

In al doilea loc, profesorii au menirea frumoasă — de-a înălţa în sufletele ucenicilor, de-asupra subsolului de instincte şi porniri egoiste, *un etaj mai luminos, mai nobil şi mai dezinteresat,* o regiune de comandamente şi idealuri superioare care să domine clocotul impulsiunilor utilitare. *Adevărata libertate nu este să nu te determine nimica, ci să fii călăuzit de ideal.* Operă grea, fără îndoială, însă nu imposibil de realizat, din cauza acestei tendinţe secrete a sufletului omenesc, de a se depăşi pe sine, şi a se întrupa în forme mai înalte. Desigur pornirile egoiste sunt puternice şi au rădăcini adânci, dar mugurul vieţii dezinteresate există şi dânsul atârnând de dibăcia grădinarului să-l facă a se desvolta.

In sfârşit tot dascălilor le revine sarcina *să cruţe* într'o zi *noile generaţii,* şi cu ele ţara de *desorientare şi de aventuri primejdioase,* deprinzându-le de cu vreme să se ţină pe deoparte srâns de vechile tradiţii naţionale, în ceeace ei au mai fundamental, iar pe de altă parte menţinând treză în sufletul învăţăceilor o însuşire care, cred eu, face parte din patrimoniul rasei noastre, deşi totuşi uneori ea se poate atrofia: bunul simţ sănătos, cumpănă dreaptă, echilibrul care stăvileşte tentativa de a o lua razna şi de a trece dincolo de linia zărilor clare şi lămurite.

Această splendidă misiune a unor sculptori cari nu lucrează în marmora moartă, ci modelează sufletul viu, defineşte locul pe care corpul didactic îl ocupă în structura statului şi în ierarhia noastră socială Ca ministru al şcoalelor voiu căuta să asigur în toate privinţele *o poziţie cât mai demnă şi un loc cât mai înalt,* acestor făuritori de suflete şi slujitori de ideal.

Dar tocmai această solicitudine, pe care am dovedit-o şi în alte rânduri, îmi dă dreptul şi la unele exigenţe. care nu mă sfiesc a le rosti chiar de acum.

Devotamentul pentru şcoală şi pentru problema educării tineretului, reclamă mai înainte de orice *o punctualitate desăvârşită.* Fără să ne mai găsim în starea de acum câteva decenii, care înspăimântase pe primul Rege al României, nu

strălucim pare-se nici astăzi printr'o prea mare exactitate. Dar licenţele de punctualitate merg în domeniul şcoalei tot aşa de puţin ca şi la drumul de fier.

Ceeace însă mai ales trebue să cer dela apostolii şcolii *este suflet şi entuziasm.* Cine nu-l are e mai bine să-şi croiască alt drum dacă e tânăr, ori să lase locul altuia dacă e bătrân. *Operă educativă nu se poate face nici cu nonşalenţă, nici cu oboseală.*

De acest lucru trebue să se pătrundă conştiinţa tuturor.

In fine, oricare ar fi diferenţele de structură ale învăţăceilor şi de deosebirile lor individuale, avem datoria imperioasă de *a clădi în sufletul tuturora un mănunchiu solid de idei comune şi de simţiri identice.* Această uniformitate de bază, este chezăşia solidarităţii cetăţeneşti a puterii de rezistenţă şi a intensităţii efortului social. De aceea nu poate fi îngăduit nimănui să vatăme închegarea acestei unităţi sufleteşti minimale, în mijlocul căreia să strălucească ca un focar de lumină, mândria de a fi şi voinţa de a rămâne român.

Mă folosesc de acest mesagiu pentru a aduce urările mele şi profesorilor minoritari, asigurându-i că le recunosc fără şoväire dreptul de a considera tezaurul de tradiţii ale minorităţilor respective, cu aceeaşi conştiinţă de sfinţenie, cu care privim şi noi moştenirea trecutului nostru. Insă datoria absolută a minorităţilor de a se încadra cu loialitate în cuprinderea statului românesc şi a-i recunoaşte caracterul lui naţional, îi obligă de a nu rămâne streini de cultura românească şi a nu izola tineretul minoritar de sufletul populaţiei dominante, prefăcând ostroavele minoritare în cetăţui ermetice şi duşmănoase.

Un început de an, e însoţit în deobşte de speranţe frumoase. In această dispoziţie de aşteptări optimiste, parcă şi desluşesc ecoul cuvintelor mele în sufletul ascultătorilor mei. Şi plecând dela această credinţă, pe care aş voi ca viitorul să nu mi-o desmintă, sfârşesc cu vorbele cu care au pornit la treabă atâtea rânduri de strămoşi, făcându-şi semnul crucii.

Cu Dumnezeu înainte!

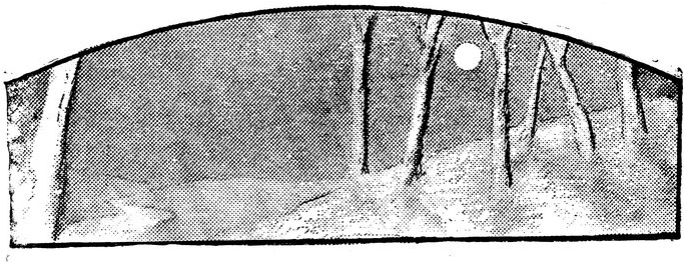

24 Ianuarie.

Zi în care se trăeşte istoria.

Ne întoarcem mândri gândul cu 79 ani în urmă:

24 Ianuarie 1859. *Inceput de ev pentru istoria Neamului. Răscruce fericită pentru dreptul unui popor impilat, hoţit, sfâşiat. Anul păşirii viguroase în veşnicia istoriei.*

Ne aduce amintirea trudniciei unor vieţi, închinate gloriei viitoare a Patriei. E vorba de generaţia—care crezută utopică—şi-a îngropat, la temelia unităţii noastre, cununa năzuinţilor şi a energiei ei tinereşti. Prin ei, anul primei uniri, a adus lumina zorilor răscumpărării, prin jertfă, a lespedei ce străjueşte cripta Voevodului Crucei, Ştefan, a ţărânei celei sfinţite cu sângele Voevozilor de sabie Mihai şi bărbăţie Ioan. Fiii Neamului, i-au răsbunat, peste veacuri.

E anul ce ne-a hărăzit pe **cel dintâi Domnitor** *al Principatelor Unite, care înnodă veriga cea mare în viaţa Neamului. Din adâncuri şi de pretutindeni, ecoul unirii se înfipsese adânc în inima oricărui român. Destinul se cerea realizat. Calea, presărată cu bolovanii ipocriziei şi corupţiei—arme de totdeauna ale întunericului—e luminată.*

Zidul mişeliilor celor străini de aspiraţiile noastre, a fost sfărâmat. S'a ajuns prin luptă, la dreptate. **Unirea s'a făcut.** *Toate speranţele s'au concretizat în* **cel** *care peste şapte ani ne părăseşte cum n'a dorit şi nu merita. Omul care şi-a scurs departe ultimii ani, pentru a cruţa de desărmare edificiul la car e ca făurar, luase parte.*

Urmează **Dinastia** *salvatoare, care aduce girul liniștei, muncii, prosperității, strălucirei. Patimile ațipesc.* **Independența, Regalitatea,** *incunună fruntea primului Rege.*

Se sting pofte străine de stăpânire și umilință. Se clatină edificii statale ridicate pe conglomerate de simțiri și aspirații.

In Țara veche, se înfiripă nădejdea realizării imediate a visului pentru care veacuri am sângerat. Frații, clocotesc de nostalgia revederii veșnice.

Al doilea Rege încinge paloșul slobozeniei dorite, incununând dansul macabru al măcelului, cu marea horă a **Intregirei. E rodul suprem al anului 1859.**

Glasul originei ne avântă sub chiezășia Celui de al treilea Rege, spre **desăvârșirea existenței noastre eterne.**

Nu cunosc însă strălucirea soarelui, cei ce orbesc la ivirea razelor lui. Dar mulți întârziați îl vor cunoaște și se vor prosterna, tremurându-și căința.

24 Ianuarie. *Zi în care să mărturisim conștiinței tacite jurăminte, pentru o Patrie ai cărei fii, să fie într'o desăvârșită „unire 'n cuget și 'n simțiri".*

Const. V. Roșu

Când vom albi...

Când vom albi urcând pe-a vieții scară
Și lacrimi vor brăzda 'ntristate fețe,
Vom luneca pe fân de tinerețe,
Ca iarna 'n brațe moi de primăvară.

Și 'n lăcomia clipelor de-atunci,
Ii vom sorbi azurul ei din cofe;
Ne-om îmbăta ca un poet de strofe,
Ori ca un flutur însetat de lunci.

Și-al tinereții soare iarăși sus,
Topi-va pentru-o clipă-atunci măcar,
Zăpada așternută solitar,
Pe anii ce 'n zadar parcă s'au dus..

B. Frunte

Industria aurului în România [1]

Istoric.

Aurul prin strălucirea şi răspândirea lui, se crede că a fost cel dintâi metal cunoscut de oameni. Încă dela anul 2500 a. H. Chinezii băteau monedă de aur. In basinul Mediteranei, Egiptenii lucrau aurul cu o finețe pe care nici astăzi n'o putem întrece. Am văzut acum trei ani, sicriul de aur bătut cu pietre scumpe, în greutate de 600 Kgr. al faraonului Tutank-Amon, alături cu altele mai mici în care se păstrau viscerele suveranului; apoi masca de aur şi cercei uriaşi învârtiți în spirală, în greutate numai de câteva grame şi lucrați cu o artă încomparabilă. Fenicienii întorşi din țara Ophirului, au adus pietre scumpe şi aur din Golkonda—astăzi epuizat—Grecii scoteau aur din Tracia şi Asia minoră. Herodot ne vorbeşte de sclavi legați în lanțuri de aur, iar împăratul Alexandru Macedon a dăruit 12 scuturi de aur luate dela Perşi, ca să fie țintuite pe friza Parthenonului. Se pot vedea şi astăzi locurile unde au fost cuiele. Turcii le-au dat jos, topind aurul pentru a bate monedă. Romanii au explorat intens aurul din munții Carpați, dar după dânşii totul stagnează din cauza năvălirilor barbare. Totuşi în răstimpul evului Mediu, alhimiştii se căzneau să descopere piatra filozofală.

Adevărata goană după aur se începe după descoperirea Americei. Minele din Hispaniola (1504) au pricinuit persecuția contra îndigenilor, cari spre nenorocirea lor nu cunoşteau fierul. Faimă acestor mine şi mirajul îmbogățirei, determină cea mai mare emigrare peste ocean, din câte cunoaşte istoria. Rând pe rând se descopăr zăcăminte aurifere în Chili (1550), Brazilia (1720), California (1848), Australia (1851), Westralia (1894), Alaska (1900), Canada (1920) şi Columbia (1925). In lumea veche se descoper mine similare în Urali (1734), Altai (1820), Transvaal (1888), Aşanti sau Coasta de aur (1895), Africa de west şi Noua Guinee (foaste colonii germane), Congo Belgian şi Madagascar (1920). Până acum omenirea a extras

[1] Conferință cu proecțiuni, ținută la Soc. Regală de Geografie, 12 Decembrie 1937.

din pământ un Km 3 de aur! Unitatea de măsură este uncia (31 gr.); producţia anuală 653 de tone. Cel mai bogat mine-reu îl posedă Coasta de aur (40 gr. la tonă); cel mai sărac Alasca (1 gr. la tonă). Unele mine sunt în scădere (California, care abia mai produce 6000 Kgr. pe an). Cea mai mare producţie o dau minele din Iohannesburg (Transvaal) cu 330 tone anual (17 gr. la tonă) Din cauza bogăţiei acestor filoane şi a diamantelor din Kimberley, s'a iscat războiul anglo—bur dela sfârşitul secolului trecut.

In anul 1915 a fost cea mai mare producţie de aur (720 tone) Afară de întrebuinţările în dentistică, bijuterii [1]) şi medicină (săruri de aur), metalul acesta nobil s'a luat ca bază a sistemului monetar în toate statele. Deşi platina este mai scumpă, ea n'a putut fi luată ca etalon, din cauză că nu se găseşte în condiţiuni de exploatare, decât numai în Rusia şi Columbia. Iată ce scrie D-l Ing. Dinopol: „ Ubiquitatea acestui metal (adică faptul că se găseşte pe toată suprafaţa globului), cantitatea relativ mică ce se extrage şi calităţile lui intrinsece, a făcut posibilă menţinerea constantă a valorei sale şi adoptarea, ca unitate de măsură monetară în toate statele. Moneda aur a îndeplinit toate condiţiunile dorite; are o valoare proprie, e inalterabilă, îndefinit divizibilă, preţ mare şi constant într'un volum foarte mic. Industria aurului e priveligiată fiindcă e ferită de oscilaţiuni. Toate guvernele încurajează explotarea aurului — acolo unde este — şi toate băncile naţionale caută să-şi sporească stokul de aur, deşi lucru curios, balanţa comercială e cu atât mai defavorabilă cu cât stocul de aur e mai puternic!“[1]).

Astăzi $^2/_5$ din aurul lumii, formează tezaurul naţional al Uniunei federative americane (5 miliarde dolari)iar în Europa noastră, Franţa posedă $^1/_5$ din aurul mondial (70 mil. fr.). Aşa fiind lucrurile, nu poate exista supraproducţie de aur. aşa cum a existat anii trecuţi supraproducţie de bumbac sau de cafea, când mii de saci s'au aruncat în foc sau în mare.

---

[1]) în aliaj cu alama, pentru a fi mai dur.

[1]) Nu stokul de aur din bănci, ci producţia şi disciplina vieţei economice precum şi politica financiară bazată pe realităţi, pot asigura echilibrul monetar într'un stat, zice financiarul german Dr. Schardt, preşedintele Reichsbank-ului.

Iată şi un document statistic în sprijinul acestei constatări. In 1840 producţia aurului era de 26,000 Kgr, iar a argintului de 900.000 kgr. Pe vremea aceea, în Franţa sub Ludovic Filip, s'a bătut monedă de argint pentru 1757 mil franci, iar monedă de aur numai pentru 216 mil fr.

In 1870 producţia aurului a crescut la 200.000 kgr. în timp ce producţia argintului a progresat puţin (1200000 kgr) Totuşi în Franţa sub Napoleon III s'a bătut 6 miliarde 150 mil. fr. monedă aur şi numai 625 mil. fr. monedă argint. Mai mult încă: etalonul aur se adoptă din 1816 în toate statele. In 1870 Germania leapădă argintul (bimetalismul), iar în 1876 o imită Franţa, Italia şi Belgia.

In concluzie, argintul s'a depreciat, în timp ce etalonul aur a rămas neatins şi învingător.

Geneza.

După teoria contracţiunei (Ed. Suess) şi a isostasiei (A. Wegener), atunci când pământul era fluid, corpurile mai grele au căzut la fund. Dovezi avem destule. Densitatea globului nostru e 5.55, pe când aceia a scoarţei solide e numai 2.33. Spectroscopul a descoperit în soare toate metalele în stare de vapori; totuşi acele cu densitate mai mare, aproape lipsesc. De sigur că se află mai la fund. Ele sunt: iridiu (22,23), platina (21,60), aurul (19,24), mercurul (13,30) şi argintul (10,37). Chiar planetele, cu cât sunt mai departe de soare, fiind desprinse mai de timpuriu, cu atât au densitate mai mică. Astfel: Uran (0,82), Saturn (0,73), Jupiter (0,99), Terra (5,55). Mercur (6,84). Părerea greşită—perpetuată în multe manuale şcolare—că metalele au fost scoase afară din măruntaele globului prin erupţia lavei vulcanice şi pe urmă din cauza răcirei s'au solidificat, este eronată. Adevărat, că filoanele metalifere se întâlnesc numai în rocile eruptive—vechi sau noi.— De aceia munţii bătrâni ca: Uralii, Alpii Scandinaviei, munţii Boemiei, Penini sau Alegani, sunt foarte bogaţi în metale. Munţii tineri vulcanici, au deasemenea numeroase filoane metalifere. Ex. Japonia, Carpaţii vulcanici, munţii Stâncoşi şi munţii Cordilerii Anzi. Trebuie însă de ştiut că lava nu iese la lumina zilei, decât numai dacă a suferit vreo presiune produsă printr'o scufundare.

Astfel prăbuşirea Mediteranelor a dat naştere vulcanilor din jurul acestor mări; aceia a Transilvaniei, vulcanilor ce o înconjoară, etc... Rocile eruptive sunt brăzdate în toate direcţiunile de crăpături. plesnituri sau falii, în fundul cărora apar întodeauna numeroase isvoare thermale. Aceste izvoare ferbinţi şi încărcate cu acid sulfuric, clorhidric, nitric sau carbonic, dizolvă toate metalele din interiorul globului şi le depune sub formă de cristali în aceste crăpături, cari cu timpul se astupă cu sfărâmături alterate ale rocilor vecine: andezite amfibolice, trahituri, riolite, bazalturi, etc...

Toate cristalele pe cari le admirăm într'o colecţie de minerale metalifere, sunt creaţia acestor ape: *blenda*, cu reflexe brune ce imită bagaua, *pirita* cu cristali cubici de toate mărimile, *galena* cu strălucirea oţelului, *antimonita* cu ţepi ca la un uriaş ariciu de mare, *barita* în plăci aproape transparente, şi încă alte multe. Izvoarele thermale încărcate cu acizi formează apă regală, care dizolvă până şi metalele nobile. Tot ce se extrage din filoanele metalifere, precum şi minunatele pietre scumpe (cuarţite preţioase cristalizate în toate formele şi culorile curcubeului) sunt depuse în apele thermale. cari lucrează de milioane de ani în labaratorul cel vast şi secret al naturei.

Aurul se găseşte în cristalii de pirită, sylvanită (30% aur), nagiagytă (plumb, argint şi aur), iar argintul mai ales în asociaţie cu plumbul. Câteodată se întâlnesc în aceste filoane pepite de aur în stare nativă, cari pot ajunge la dimensiuni uriaşe. In Westralia s'a găsit în 1933 un bolovan de 85 kgr. iar în Alaska unul de 128 kgr.! 90% din tot aurul lumii se extrage din filoane şi numai 10% din nisipurile aurifere. Va veni poate o vreme când se va extrage şi din apele mărilor, căci la 100 tone. apă, există 5 gr. aur ! La suprafaţa pământului, e mult mai abundent şi mai uşor de separat. In profunzime, combinaţiile chimice sunt extraordinar de complicate şi separarea necesită multe transformări, şi deci multă cheltuială. Deasemenea şi mineralul e cu atât mai sărac în aur, cu cât ne scoborîm mai în adânc.

Minele din țara noastră

Zăcămintele aurifere din Dacia erau cunoscute cu mult înaintea cucerirei romane. Mulți savanți cred, că expediția Argonauților a fost îndreptată spre gurile Dunărei și că celebra lână de aur era căutată în Carpații noștri.

Istoria ne spune că Agatirșii, Sciții și Geții lucrau cu abilitate aurul. Romanii și-au dat seamă că trebuie să stăpânească cele două porți de intrare spre centrul lumii civilizate: poarta dintre cotul Carpaților și Dunăre și Porta Orientalis din Banat—dovadă valurile romane din aceste părți—Dar adevărata cauză ce a determinat întinderea împărăției romane la nord de Dunăre, a fost de ordin economic: *faima minelor de aur din Carpați.* Castrele, atât de frecuente în regiunile aurifere: acel Alburnus major (Roșia) și minor (Abrud), Auratus (Arieșul) precum și minele dela Rodna veche și Baia Sprie, ne arată clar că strămoșii nostri dela Roma, exploatând metalele nobile, sarea și apele minerale, s'au urcat mult mai la nord de castrul Porolissum, socotit ca cel mai septentrional lagăr roman. Ne închipuim ce val de aur a curs la Roma după cucerirea Sarmisegetuzei, val sporit prin descoperirea tezaurului lui Decebal, încât a fost posibil să se scutească de bir toți cetățenii din împărăția romană, pe timp de trei ani!

Astăzi ca și pe vremea aceea, regiunea auriferă se întinde din munții Gutinului și Rodnei prin munții Metaliferi și Semenic, până la Majdanpek în Jugo-Slavia. Filoanele cu metale prețioase, se întâlnesc la zona de contact cu clipele calcare.

Extragerea

Metoda romană a șteampurilor primitive, întrebuințată și astăzi de populația săracă a Moților, se bazează pe principiul gravitației Mineralul se zdrobește cu ciocanele de lemn sau fier, puse în mișcare cu ajutorul apei. Sfărmăturile trec prin site de clasare și la urmă șlicul e tratat cu mercur (amalgamare). Atât învață elevii din manuale.

Metoda modernă, de care elevii n'au cunoștință, e con-

trară principiului gravităţei şi se numeşte flotaţie. Pentru a înţelege lucrurile trebuie de procedat metodic, sub conducerea unui inginer de mine şi ai nevoie de cel puţin 6 zile. Mai întâiu trebuie să vizitezi minele, ca să-ţi dai seamă de modul de extracţie a mineralului. Puţini particulari se scoboară sub pământ, câci e foarte obositor şi riscant [1])

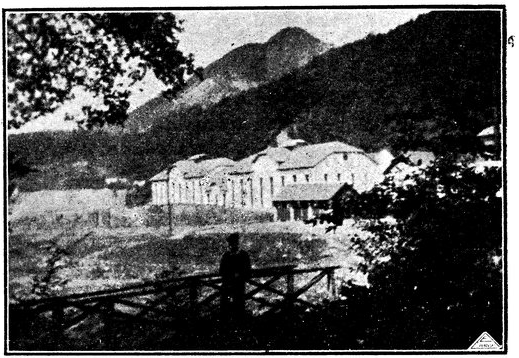

Uzina statului. Flotaţia.

Mi-am procurat un costum special de doc impermeabil şi încrezător în rezistenţa mea fizică m'am scoborît sub conducerea D-lui Ing. Popescu împreună cu doi băieţi ai mei, în mina cea mai profundă dela Baia Sprie. Un ascensor dublu se urcă şi se coboară, până la peste 400 m adâncime. Din acest puţ pornesc galeriile orizontale suprapuse, în număr de 11 (fără cele întermediare) săpate în lungul filonului până la complecta lui epuizare.

Pe plan se văd unele mai scurte, altele mai lungi, iar orizontal 4 traversează tot muntele minelor, ieşind de partea cealaltă, la 4 km. distanţă! Nouă din aceste orizonturi s'au părăsit; acum se lucrează la 10 şi 11 şi e în proiect săpărea mai adâncă a orizontului 12. Dacă roca e din piatră tare, nu se susţine galeria cu nimic; dacă e o rocă friabilă se con-

[1]) Femeile nici n'au voe, de oarece minierii lucrează în costumul lui Adam

solidează pereţii cu bolovani de râu, iar bolţile se susţin cu piloni de ştejar. Minierii sunt de toate neamurile şi categoriile sociale, fiind primiţi fără nici o condiţie. Lucrează fiecare câte 8 ore din 24 şi sunt plătiţi cu metrul cub. Intrebuinţează lămpi cu carbid şi au cu dânşii măşti contra prafului şi oale pline cu apă de băut. In puţul ascensorului e un frig dn pivniţă umedă, iar pe galerii sau e curent—dacă uşile sunt deschise -sau dacă te vări în culoarele de abataj, dai subit peste o căldură telurică de 40° cent!

Izvoarele thermale ţâşnesc din toate părţile şi conţin acid sulferic, care arde ştofa hainelor [1]). Dela un orizont la altul (60 m). există puţuri de comunicaţie şi aerisire, pe care te urci sau te scobori pe scări înguste, lunecoase şi aproape verticale. Aici e o fericire că nu există lumină electrică, căci contemplarea abisului te-ar înspăimânta! In unele locuri te plouă veşnic, iar în altele te asfixezi de praful mineralului, răsturnat în vagoane şi dus la gura ascensorului. Maşinele de fier cari sfredelesc filonul, sunt puse în mişcare cu aer comprimat, fabricat de motoare electrice, într'o sală betonată la adâncimea orizontului 11! Zgomotul burghiului care perforează, e asurzitor. Găurile se umplu cu dinamită şi se astupă apoi cu clisă moale. Lucrătorii se depărtează la 20 de paşi dând foc fitilului Pocniturile acestea surde, fără ecou, mi-au lovit adresa auzul în cele 4 ore de rătăcire, când am parcurs sub pământ peste 15 km. Aerul greu, setea chinuitoare, căldura sufocantă, oboseala mersului şi mai cu seamă salturile de temperatură dela o galerie la alta, fac ca aproape toţi minierii să fie atinşi la plămâni, boală cari se agravează prin păcatul alcoolizărei în timpul liber. Uşor ne putem închipui ce fel de copii procrează asemenea oameni!

Când am ieşit din nou la lumină, cu buzunarele mantalei pline de minerale, am avut impresia că vizitasem, ca şi Dante, infernul, din care mă minunam şi eu şi copiii, că putusem ieşi atât de repede! A trebuit să facem o bae complectă cu apă fierbinte şi săpun, ca să scoatem praful argilos ce se prinsese strat gros pe pielea noastră, atât de bogat transpi-

[1]) unul a fost captat într'un basin, unde minierii fac baie la ieşirea dela lucru

rată! Ne gândeam la amabilul inginer, tânăr şi rumen ca o floare, care trebuia zilnic să-şi expuie sănătatea de câte două şi trei ori, scoborîndu-se în mină pentru control! Sunt şi semnale de alarmă când ascensorul se defectează sau vreo galerie se inundă ori se surpă. Am mai vizitat minele părăsite de austrieci (în valea Borcutului) şi gropile romane de aur adânc căscate în coasta muntelui şi unele din ele umplute cu apă de izvor [1]).

In rândul al doilea, venea acum obţinerea permisului pentru a vizita uzina statului, unde se face separarea mineralelor prin metoda flotaţiei. E o întreagă instalaţie cu mulţi lucrători, aşezată într'o poziţie pitorească, la poalele muntelui pe malul Sasarului, care până acolo curge limpede ca lacrima şi când iese din fabrică îşi duce apele negre, otrăvite de acid, spre Baia Mare şi Someş. După ce admiri funicularul lung de nouă kilometri ce vine dela Capnic—unde se vând splendide colecţii de minerale — precum şi linia Decauville care aduce mineralul la uzină (trecând prin numeroase tunele) vizitezi pe un deal captarea izvoarelor vecine, necesare uzinei. Acestea toate mi-au răpit o dimineaţă întreagă şi tocmai după amiază la ora 4, am intrat la flotaţie sub conducerea D-lui Ing. Antonescu. Trecem pe lângă munţi întregi de minereu sfărâmat: pirită auriferă, plumb argintifer şi zinc ce se încarcă în căruţe până la gară, de unde, cu trenul se transportă la Firiza de jos. Cu cât ne apropiam, cu atâta zgomotul devenia mai asurzitor. Vagonetele răsturnau mineralul pe un uluc, care-l vărsă direct în moara cu aburi. Acolo se intrebuinţează ghiulele rotunde de oţel, aduse dela Hunedoara. După o săptămână se tocesc şi de aceia în fiecare Sâmbătă dimineaţa se înlocuesc şi maşinile se repară. Sala de beton trepidează, roţile angrenate saltă şi măselele de oţel sfarâmă minereul amestecat, pe care necontenit îl varsă vagonetele de sus. Zgomotul infernal şi aerul irespirabil din cauza prafului, ne-a făcut să batem repede în retragere. De aici am trecut în sala mare, unde se face separarea minereului sfărâmat, prin metoda flotaţiei. Totul se bazează pe o proprietate care se numeşte *adsorpţie*, în virtutea căreia un corp are putere ca

[1]) Aşa era lacul Verde de pe muntele Minelor, rotund ca o căldare.

să-şi alipească numai la suprafaţă, un alt corp. Pe baza acestei proprietăţi, se tratează mineralul sfărâmat cu un uleiu mai dinainte preparat, care are putere de adsorpţie faţă de arama auriferă. Fiecare fir din acest metal e învăluit într'o peliculă de uleiu şi fiind totul pus în apă, se ridică la suprafaţă. O morişcă automată zvârle această spumă uleioasă pe un cilindru încălzit în veşnică mişcare, unde praful se usucă şi cade dedesupt în vagonete. Acest minereu are o culoare galbenă verzuie. Pe urmă minereul rămas, se tratează din nou cu un alt uleiu, care e în aşa fel preparat, încât acuma are putere de adsorpţie faţă de plumbul argintifer. O altă morişcă automată zvârle spuma uleioasă pe un alt cilindru fierbinte, care prin învârtire îl leapădă din nou în vagonete, de unde e scos afară în curte. Acest minereu are un miros particular. In rândul al treilea, prin acelaş procedeu, se extrage zincul. Nămolul care rămâne se aruncă în apă, dar şteampurile îl spală din nou, căci tot mai conţine încă firicele de metale preţioase.

După flotaţie, mi-a trebuit iarăşi o zi întreagă pentru a vizita în detaliu, topitoarele dela Firiza de jos. Poziţia e încă mai pitorească, decât acea dela Baia Sprie; apa Sasarului cu debit mai bogat, pădurile mai apropiate, numai aerul nu prea e sănătos, din cauza coşurilor de fabrică, cari de departe alcătuesc un mic orăşel, în care pulsează viaţa industrială. In drum se poate vizita fabrica de acid sulfuric şi sulfat de cupru, de lângă Baia-Mare (Phoenix). Un funicular aduce de departe, minereu de pirită şi-l descarcă drept în fabrică. Cu permisiunea D-lui Ing. Lăzărescu am văzut mai întâiu magazinele pline cu minereu, adus din toate locurile de exploatare (chiar din valea lui Stan de pe Lotru). Acolo se amestecă după natura lui şi se transportă cu vagonetele la prăjire. Această e prima operaţie. Mineralul se aprinde în câteva secunde, cu ajutorul motorinei. Un curent de aer comprimat întreţine arderea până la fund. Prăjirea se face în aer liber din cauza degajării de anhidridă sulfuroasă (gaz combustibil). A doua operaţie — cea mai îndelungată — e topirea minereului în cuptoare speciale, cu ajutorul coksului. Căldura e infernală şi aerul e otrăvit, din cauza vaporilor de plumb.

De aceea din trei în trei ore, se aduce o căruţă cu sticle de lapte şi fiecare lucrător e silit să bea o jumătate de litru, ca un antidot în contra saturnismului. Era o feerie de lumină şi scântei, când se se golea vreun cuptor, din care metalul incandescent curgea ca un fluviu roş, în creuzete şi tipare. Nimic nu este aruncat, nici măcar zgura, care se întrebuinţează la pavatul soselelor. Interesant e de vizitat. fabrica de smalţ şi de tuburi de plumb, care se toarnă direct în tipare de diferite calibre. La urmă vezi lingourile de plumb argintifer şi aurifer, cum sunt depozitate şi transportate la Baia-Mare. Zincul mi s'a spus că nu se lucrează la noi; dela flotaţie se trimite în Polonia. Totuşi copiii au găsit în uzină bucăţi de zinc, care pârâiau caracteristic când erau îndoite.

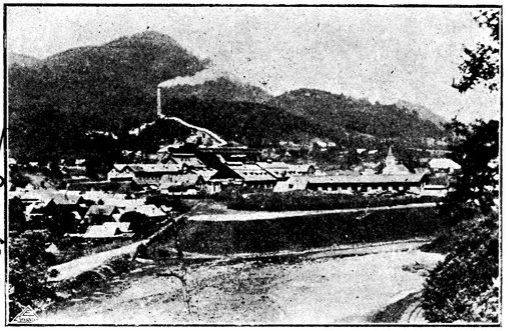

Topitoarele dela Firiza de jos.

In al patrulea rând, dar mai greu de vizitat, este afinarea prin electroliză, dela Baia-Mare. Lingourile sunt topite din nou cu ajutorul electricităţii şi se extrage argintul şi aurul curat, fiind transportat la date fixe, în pivniţele Băncii Naţionale din Bucureşti.

СССР
Государственная республиканская библиотека имени Н. К. Крупской

Organizarea şi câştigul

Avem în ţară trei centre de industie aurifera:

1. *Baia-Mare* cu minele dela Valea roşie, Dealul crucei (cap. 300 tone pe zi), Baia Sprie (cap. 240 tone pe zi), Capnic,

Băiuţ (cap. 60 tone pe zi) şi Rodna veche. Minereul extras e prelucrat în două uzine: Firiza de jos şi Baia Mare.

2. *Munţii Metaliferi* (triunghiul aurifer), cu minele dela Secărâmb (300 tone pe zi), Roşia montana, Baia de Criş, Ruda, Brad, Breaza, etc. şi o singură uzină la Zlatna.

3. *Brezoiu*, cu mina din valea lui Stan — fără uzină — La acestea se adaogă uzinele anexe: fabrici de acid sulfuric sulfat de cupru, dinamită şi aer comprimat.

După războiu (epoca 1919—1931) rentabilitatea acestei industrii a fost foarte slabă. Forma de administraţie (fără libertate şi răspundere) şi mai ales lipsa personalului tehnic românesc, au fost cauzele principale a micului câştig dobândit prin această industrie. La 14 Maiu 1931 apare *Regia autonomă a întreprinderilor miniere, monopolul aurului sau R. I. M. M. A.* cu centrul în Bucureşti. Imediat s'a simţit progresul cu ajutorul virimentelor în operaţiile financiare, prin contracte încheiate cu Germania pentru învestiţii din afară, prin deschiderea creditelor particulare (cu Polonia) şi prin înmulţirea personalului românesc (dela 53% la 77%). Astfel întreg tezaurul Băncei noastre naţionale, care a fost pierdut definitiv în timpul războiului la Moscova, a fost refăcut numai cu aurul scos din subsolul ţărei noastre, fără ca statul să mai plătească dividente in afară. Producţia anuală—contrar celor scrise prin manuale — a crescut sitematic dela războiu până astăzi, ajungând dela 500 tone în 1920, la 1500 tone în 1925, la 3000 tone în 1930 şi la 4760 tone în 1936. Suntem prima ţară din Europa în privinţa aurului şi a 6-a în privinţa argintului. Inginerii au afirmat că putem fără exagerare să sperăm că peste 10 —15 ani, producţia anuală a aurului să atingă 10.000 kg. Din nefericire din cele 77 întreprinderi aurifere, statul român abia intră cu 15%. (Soc. Mica are 70 la sută şi diverse asociaţii particulare alte 15 la sută). Mai trebue să ştim că cheltuelile pentru extragerea şi transformarea minereului, instalaţiile, combustibilul, uzinele anexe şi plata personalului, aproape egalează valoarea aurului extras. O diagramă pe care am văzut-o în biroul D-lui Ing. Tarnovschi, arată tuturor cari o privesc, că numai în 1920 şi 1921 a fost ceva pro-

fit; pe urmă au urmat 13 ani cu deficite şi din 1934 iar s'a realizat ceva câştig, care promite să crească.

In concluzie, dacă ne gândim la statul român, ca industriaş în minele de aur, putem repeta, puţin schimbat, vechiul cântec popular al Moţilor, aurari din moşi strămoşi:

E adevărat că: munţii noştrii aur poartă; însă
Statul român ţine oala cu aur, numai de toartă!

Regiunea auriferă din nordul ţărei.

Condiţiunile cari se cer pentru a se desvolta industria auriferă la noi în ţară, sunt: capitaluri mari, energie cinetică (forţă motrice), apă cu debit bogat şi mână de lucru. Cum stau în această privinţă minele aurifere şi argentifere din depresiunea Baia-Mare (munţii Gutinului)?

Situaţia e destul de grea, cu tot sprijinul ce l-au dat guvernele din ultimii ani. Poziţia excentrică, lipsa căilor de comunicaţie rapide, lipsa de energie motrice, puţină mână de lucru şi vecinătatea graniţei care înlesneşte contrabandele, sunt atâtea piedici serioase pentru desvoltarea industrie' miniere, în acest colţ izolat din N—W ţărei. Un inginer Valeriu Terţiu, a oferit primăriei din Baia-Mare, un proiect de electrificare a regiunei, prin captarea căderilor de apă din munţii Ouaşului, la Blidar. Dacă acest proiect va găsi capitalul necesar şi dacă primăria va concesiona societăţii inginerilor, dreptul de exploatare pe 30 de ani, regiunea îşi va schimba cu totul aspectul şi va fi mai accesibilă turiştilor.

Dar chiar aşa cum este, trebue să mărturisesc după o vară întreagă petrecută la poalele munţilor vulcanici din Baia Sprie, că întreaga depresiune, prezintă o mare atracţie din punct de vedere turistic, prin variaţia şi frumuseţea ei pitorească.

Trei lumi cu totul deosebite îşi dau mâna, fiind vecine. Pe fundul neted al acestei depresiuni şi mai departe pe câmpia Someşului, ţăranii se ocupă cu agricultura; la poalele munţilor vulcanici, din ţara Onaşului până în munţii Rodnei, pulsează viaţa industrială cu minieri şi uzine metalurgice— până la modestele şteampuri şi cherestele. Dacă ne urcăm pe plaiurile munţilor, întâlnim spre surpriza noastră, întinse locuri pentru păşunat, unde viaţa patriarhală pastorală se

continuă ca şi pe timpul strămoşilor noştri, departe de zgomotul, fumul şi conglomeratul oraşelor.

Depresiunea intramontană dela Baia-Mare este perfect adăpostită de vânturile reci dinspre răsărit, prin două puternice lanţuri de munţi; de aceia nu trebue să ne mirăm că are o climă la fel cu depresiunile din Oltenia şi Banat deşi e situată mult mai la nord. — Am văzut şi am fotografiat păduri de castani dulci, la Baia-Mare. Firiza şi Baia Sprie. Arborii ating respectabila vârstă de 400 ani, fiind mai bătrâni decât cei din Oltenia. Fructele se vând cu 8 lei kg. Din nenorocire locuitorii nu-şi dau seamă de raritatea acestui pom fructifer şi au început să-l distrugă cu sălbăticie [1]). Ar trebui ca statul să intervie ca pâlcurile ce au mai rămas, să fie cruţate. S'a scris un studiu despre aceşti castani, în Buletinul Soc. Regale de Geografie, în care D-l Tufescu consideră castanul din regiunea aceasta, ca autochton. Eu cred că au fost plantaţi după cucerirea Ungariei de Turci, în urma luptei dela Mohaci (1526). Mărimea acestor castani, verdeaţa lor lucioasă şi abundenţa fructelor, impresionează pe oricine şi constituie o podoabă rară în haina vegetală a Carpaţilor noştri.

O altă surpriză pentru vizitatori este viţa de vie, care o găseşti plantată în toate grădinile gospodarilor şi care, cu toată bogăţia ploilor, face struguri cari se coc la sfârşitul lui Septembrie. Multe case dispar sub frunzişul agăţător al acestei plante atât de decorative şi ciorchinii spânzură pela ferestrele cu jaluzele. Ceea ce e interesant, e că iarna nu se îngroapă. Viţa de vie nu e izolată aici, cum e castanul, ci se continuă pe valea Someşului prin Sein, Negreşti, Satu-Mare şi Tokay din Ungaria.

Prin urmare greşit s'a scris, că graniţa acestei plante nu se ridică mai la nord de Bistriţa-Năsăud şi Cotnari.

Numai în Maramureş şi Bucovina, strugurii nu se pot coace; în Crişana şi întreaga Basarabie se coc perfect, fiindcă însolaţia e mai puternică.

O altă surpriză e bogăţia şi varietatea pomilor roditori,

[1]) În livada imensă a proprietarului şvab, unde am stat în gazdă, existau 120 de castani şi astă vară nu mai rămăsese decât 12! N'a avut decât puţ n folos, deoarece lemnul nu e bun pentru foc. Mi-a spus că fructele nu se caută şi nu se transportă la Bucureşti!

precum şi ieftinătatea fructelor. Am nimerit un an, când recolta a fost foarte abundentă. Erau mere de toate sorturile şi cu preţ de 4 lei kgr.; pere pergamonte, cari se vindeau cu 20 lei coşuleţul, prune goldane de o mărime neobişnuită (trei la un leu); ca să nu mai vorbesc de cireşele ce se trecuseră în luna Iulie, sau de gutui [1]) şi nuci, cari se coc în Sept. Populaţia atât românească cât şi şvăbească, ştie să selecţioneze pomii roditori şi să-i îngrijească atât de bine, încât e o plăcere să priveşti un măr încărcat cu fructe şi cu crengile îndoite până la pământ şi sprijinite pe haragi. Nimic nu poate compromite recolta! In toată vara n'am înregistrat în carnetul meu cu observaţii meteorologice, decât o singură furtună care n'a durat de cât trei sferturi de oră! Ploile sunt dese dar liniştite, fiind însă însoţite de puternice manifestaţiuni electrice. Dar ceea ce ar trebui să facă atracţia acestei regiuni, sunt izvoarele minerale lithinate, cu sulf şi acid carbonic, numite de popor borcuturi. La Dăneşti (unde sunt şi instalaţii de băi, într'un splendid parc de brazi), Negreşti, valea Borcutului (Baia Sprie), băile Usturoi (Baia Mare), Ghiuz-Baia (sub Igniş) şi Firiza de sus, există izvoare minerale cu desăvârşire ignorate în restul ţărei, deşi vindecă radical reumatismul şi guta. Chiar pe versantul de nord al munţilor Gutinului, sunt băile Brebu—astăzi părăsite.

— Ce să mai spunem de pitorescul neîntrecut al regiunei, Pădurile de brazi, izvoarele captate prin cişmele betonate! casa Ghiurka şi lacul Pintea (Bodito) la 731 m. alt; şoseaua naţională care trece peste munţi în serpentine capricioase şi pe care circulă de 2 ori pe zi cursa C. F. R. Baia Mare—Sighet; toate acestea ar încânta şi pe cel mai pretenţios turist. Cine vrea să facă excursii, poate vizita lacul verde de pe muncele Minelor, pescăria inginerilor, unde în mai multe basinuri artificiale, se înmulţesc păstrăvii americani; casa verde a Vânătorilor dela Ghiuz-Baia, de unde lemnele tăiate se scobor pe un jgeab cu ajutorul apei şi în sfârşit frumoasa casă de adăpost dela izvoarele Marei (1040 alt) de unde poţi merge la cheile ce le face această apă în munţii vulcanici şi

[1]) Munţii Gutăiului.

care egalează în frumuseţe vestitele chei ale Ialomicioarei!

Din punct de vedere etnic, regiunea e impestriţată cu populaţie svăbească şi evreiască. Autochtoni, sunt Românii greco-catolici, cari cu proprii lor bani şi-au ridicat biserici (în Firiza de sus sau Ghiuz-Baia) şi pe cari îi poţi vedea în caracteristicile lor costume naţionale orăşene şi maramureşene, la hramul catedralei din Sisieşti, unde e îngropat vajnicul luptător naţionalist, Vasile Lucaciu. In curând vor fi mai aproape de noi, cei cari trăim dincoace de munţi, când se va deschide noua linie ferată prin Ilva-mică, la care se lucrează de câţiva ani şi a cărei frumuseţe pitorească (prin cele 9 tunele şi tot pe atâtea viaducuri) va egala frumuseţea vestitei linii ferate Oraviţa—Anina!

Oficiul de turism din Baia—Sprie are datoria să facă puţină reclamă, să tipărească o hartă românească a regiunei şi să marcheze în culori drumurile cari urcă la Mogoş (1243 m.) Igniş (1307 m.) şi Gutin (1447 m).

Dar şi din punct de vedere cultural regiunea prezintă interes deosebit. In Baia—Mare şi Baia—Sprie sunt muzee de antichităţi, unde poţi studia documente vechi, cărţi scrise pe foi de pergament, tablouri de mare valoare istorică, arme şi o colecţie de monede din toate timpurile, dela bronzul cu patina verde, la aurul galben lucios [1]).

Faima regiunei o formează însă de sigur, minele de argint şi aur. Pentru tineri e o adevărată şcoală de intuiţie, vizitarea acestor mine şi mai ales uşurinţa de a-şi face o colecţie complectă de pirită auriferă, blendă, galenă, antimonită calcită, barită şi diamante de Maramureş, de o frumuseţă rară. Vizitarea uzinelor sub conducerea unui specialist, valorează mai mult decât volume întregi citite, de aceea recomand cu toată căldura, colegilor mei profesori şi mai cu seamă directorilor de şcoli, să organizeze o excursie şcolară în această parte a ţării. Nu vor regreta, căci e păcat ca renumita ţară a Ouaşului şi Maramureşului despărţite prin munţi vulcanici cu filoane aurifere, să fie vizitate regulat de streini veniţi tocmai dela Buda-Pesta şi noi Românii să o ignorăm cu desăvârşire.

G. Raşcu
Profesor

[1]) Cu un an în urmă, se descoperise în solul şcoalei primare ce se zidise o ulcică cu 14 monede de aur din 1608, având pe ele reprezentat pe David cânând din harpă.

Țara unde se sting stelele!

Țara unde se sting stelele!
Nu vă cutremurați cum s'au topit castelele
Sub ciubote negre de toate relele?
Țara sufletului meu curat.
Unde-s verzi de ciudă văile
Că fuge aurul din toate căile,
Unde inima omului și-a 'ncetinit bătăile,
Ca o mână ce se stinge neincetat.
Ne-am plecat sub patrafirul corvezilor,
Și ne 'ntrecem în dr. muirea puterilor,
Și numai Dumnezeu ne știe murmurul durerilor —
Viața 'nțepenită de țăran...
Ce folos că râde soarele,
Dacă ni-s ucise de ciurlani ogoarele
Și peste măsură îs de dulci paharele
De preamău sălbatec și hiclean.
Că ne-au troienit toate tăcerile,
Că ni-s urite și slabe muerile
Și urlă lupii pe toate cărările
Ca 'ntr 'un fel de forfot de amurg,
Noi muncim ca să ne clocotim măligele,
Și amar mai plâng pe deal cotigele
Când se umflă plugul în toate cârligele
Chiotele din brazde umezi curg.
Suntem proști și buni ca oile
Și parcă Dumnezeu ne dă la vreme ploile,
Și nu știu cum, că tot ne 'ngroapă nevoile,
Nu 'nțelegem, Doamne, nici-ca-cum.
Ne-am stricat legea și sărbătorile,
Ni-s pătați coplașii de toate bolile,
Cântul nostru-i jalnic ca toate sudorile,
Ni-i asfințită steaua în fum.
Asta-i țara unde-au înghețat poenele,
Unde ochii și-au secat cu totul genele,
Unde omul își sfârcește fruntea și sprâncenele
Și unde-și face cuib ca vrabia
Țara unde se sting stelele,
Unde curg pe Nistru lacrimile și cârpelile,
Unde plâng nemăritate toate lelele —
Țara ce se chiamă Basarabia.

Sergiu Matei Nica

3/4 teoreticieni şi 1/4 practicieni

de **Iosif I. Gabrea**

Intr'un studiu, publicat acum câţiva ani [1]), făceam constatarea că *structura sistemului şcolar românesc este în grav desacord cu structura socială şi naţională a Statului Român şi cu posibilităţile acestuia de desvoltare.* Afirmam, totdeodată, că *a continua acest sistem ar însemna să pregătim în mod metodic desechilibrul vieţii sociale şi naţionale a statului,* cu toate că şcoalele pretind a urmări contrariul. Fireşte, constatarea şi afirmarea de mai sus erau însoţite de speranţa unei puneri de acord a sistemului şcolar cu structura socială şi naţională a Statului.

Intru cât această punere de acord întârzie şi gravitatea consecinţelor ei sporeşte, e util să reexaminăm chestiunea; deocamdată, sub un singur aspect al ei: *al raportului între populaţia din şcoalele teoretice şi cea din cele practice.*

In actualul sistem şcolar, socotim ca *şcoale teoretice* gimnaziile şi liceele, şcoale normale, seminariile teologice şi liceele militare; iar ca *şcoale practice,* şcoalele de meserii, profesionale [2]), comerciale şi de agricultură.

Tinerii, cari se pregătesc în şcoalele secundare teoretice, ca şi cei cari îşi continuă pregătirea în învăţământul superior, urmăresc, în majoritate, funcţiuni la Stat. Rareori un tânăr pregătit de aceste şcoale speră să-şi poată face loc în viaţă fără gândul la sprijinul Statului.

Cei pregătiţi în şcoalele practice, dimpotrivă, urmăresc şi pot să-şi facă loc în viaţă pe proprie socoteală; în industrie, comerţ sau practicând diferite meserii, agricultura, deci fără să-şi pună nădejdea direct în sprijinul Statului.

Pentru o politică şcolară realistă, nu este indiferent în

---

[1]) *Şcoala Românească.* Structura şi Politica ei. Ed. Institutul Pedagogic Român. Bucureşti, 1933, pag. 100. Lei 80. Depozit Librăria Cartea Românească, Bucureşti.

[2]) Devenite, după 1936, gimnazii şi licee industriale.

spre care şcoale secundare se îndreaptă majoritatea tineretului. O elementară datorie de prevedere trebue să vegheze prin urmare ca acest tineret să fie orientat şi pregătit, în ceea ce priveşte şcoalele *teoretice şi practice*, potrivit cu nevoile şi posibilităţile actuale şi viitoare ale Statului.

In state, cu o altă prevedere în politica şcolară, aşa s'a procedat. S'a îndrumat tineretul mai mult spre şcoalele *practice* şi mai puţin spre cele *teoretice* După *Annuaire de l'instruction*, Genève, 1933, în câteva din aceste state, raportul între populaţia din şcoalele *practice* şi *teoretice* este următorul:

Belgia: In şc. practice: 198.247 elevi (adică 77,7%); în şc. teoretice: 57.040 elevi (23,3%).

Bulgaria: In şc. practice: 173.993 elevi (adică 81,3%) în şc. teoretice: 40.270 elevi (18,7%).

Cehoslovacia: In şc. practice: 268.841 elevi (adică 74,1%); în şc. teoretice: 94 326 elevi (25,9%).

Olanda: In şc. practice: 162.981 elevi (adică 74,1%); în şc. teoretice: 57.094 elevi (25,9%).

Prusia: în şc. practice: 1.269.809 elevi (adică 72,8%); în şc. teoretice: 480.188 elevi (27,7%).

Ungaria: In şc. practice: 326.747 elevi (adică 81,9%); în şc. teoretice 72.517 elevi (18,1%).

Prin urmare, în aceste state, numărul tinerilor pregătiţi în şcoalele *practice* variază între 72,8% şi 81,9%; iar al celor din şcoalele teoretice, între 18,1% şi 27,7% Aproximativ, cam $^3/_4$ *din tineret în şcoalele practice şi* $^1/_4$ *în cele teorice.*

Indrumarea tineretului în număr de trei ori mai mare spre şcoalele practice, de cât spre cele teoretice, o socotim ca o foarte prevăzătoare măsură de politică şcolară, dat fiind faptul că, pe de o parte, toate statele au o situaţie financiară şubredă; ceea ce nu le mai îngădue să-şi sporească obligaţiile, faţă de un tineret pregătit pentru funcţionarism; iar pe de alta, pare evident mai sănătoasă organizarea socială, în care practicienii sunt mai numeroşi de cât teoreticienii.

In România, orientarea tineretului spre şcoalele secundare *teoretice* şi *practice* cu începere din 1921—1922 şi până în 1936, adică în timp de 15 ani, a fost următoarea (în afară de cursurile pentru ucenici):

Elevii înscrişi în învăţământul secundar pe categorii de şcoale: teoretice şi practice.

Anii	Şcoale teoretice					Şcoale practice				
	Gimnazii şi licee	Şcoale normale	Seminarii	Licee militare	Total	Şcoale profesionale	Şcoale comerciale	Şcoale de meseriĭ	Şcoale de agricultură	Total
1921–2	105541	16912	4741	1384	123578	5798	6756	7019	1676	21248
2–3	111064	19682	4741	1373	106860	6428	8623	7127	1941	24119
3–4	122998	21715	4741	1658	151102	8067	11348	8736	2051	30202
4–5	130523	23344	4862	1860	160589	94 6	14617	10518	2828	37379
5–6	131951	24052	4658	2104	162765	11379	18264	13331	2730	45704
6–7	162030	25784	4813	2175	194802	13423	23876	14999	2625	54923
7–8	160139	27298	4969	2053	194459	13993	26837	15941	3384	60154
8–9	136975	26524	4784	2008	170286	14340	27260	15944	3830	61374
9–3	117887	24199	4413	2096	148545	14847	29630	18365	3286	66028
1930–1	110470	20293	4096	2011	136870	13497	28538	16907	2997	61939
1–2	111340	16421	2994	1945	132700	12501	23256	13570	2738	52065
2–3	115613	14423	4483	2120	134639	12127	17974	12259	4081	46441
3–4	117551	12187	2365	1935	134038	12397	16582	13250	3811	46040
4–5	119227	12736	2535	2104	136599	13440	15879	13721	3624	46664
5–6	128184	12034	2588	2167	144973	12941	16365	14565	3743	47614
Total	1876493	297604	59780	28938	2262765	174493	285834	196252	45345	701924

Din statistica de mai sus, rezultă că, în timp de 15 ani, elevii din şcoalele secundare s'au orientat astfel:

2.262.765 înscrişi la şcoalele *teoretice.*
701.924 „ „ „ *practice.*
Total 2 964.689

Reprezentarea grafică a acestei situaţii este cea dela pag. 4.

Procentual, cei 2.262.765 elevi înscrişi în şcoalele teoretice reprezintă 76.4% din populaţia şcolarelor secundare; iar cei 701.924 elevi înscrişi în şcoalele practice, reprezintă 23,6% din aceeaşi populaţie.

Prin urmare, în 15 ani, *tineretul* din şcoala românească *s'a orientat aproximativ* $^3/_4$ *spre şcoalele teoretice şi* $^1/_4$ *spre cele practice.* Altfel spus, cu politica şcolară de până acum, am pregătit $^3/_4$ *din tineri pentru a deveni teoreticieni şi numai* $^1/_2$ *pentru practicieni;* adică exact contrariul de ceea ce s'a făcut în statele citate mai sus.

Populaţia şcoalelor secundare pe anii 1921—1936

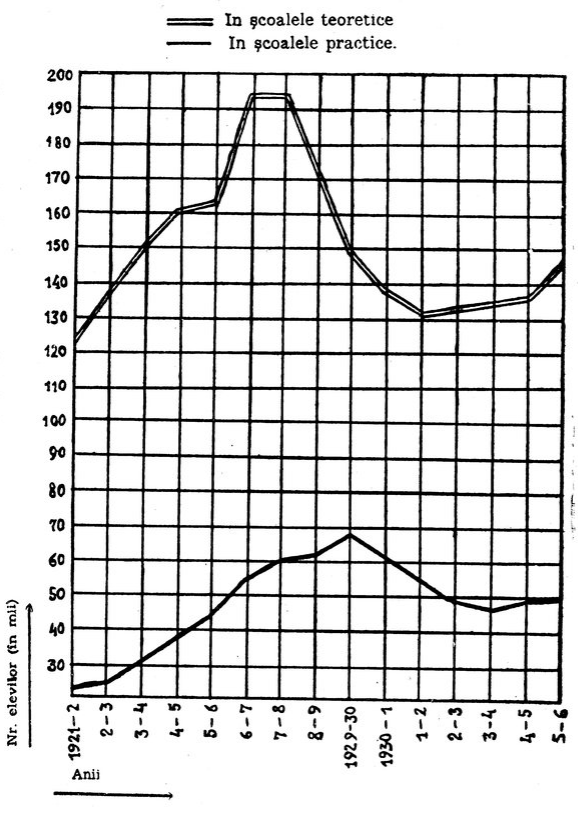

In raport cu cei 28 556.164 copii înscrişi în şcoala primară în aceiaşi 15 ani, cei 2.964.689 copii înscrişi în şcoalele secundare înseamnă 10,1% din populaţia învăţământului primar; cei 2.262 765 copii înscrişi în şcoalele *teoretice* înseamnă 7,7% din populaţia învăţământului primar, iar cei 701.924 copii înscrişi în şcoalele *practice* înseamnă 2,4% din aceeaşi populaţie.

Situaţia, exprimată sintetic, prin 3/4 din copiii de şcoală secundară pregătiţi pentru a deveni teoreticieni şi numai 1/4 spre a deveni practicieni, socotim că este cheia de boltă a politicii şcolare actuale.

In special, extrem de slaba participare a copiilor din mediul rural la şcoalele secundare *practice* este deadreptul îngrijorătoare: 0,2% la şcoalele profesionale, 0,5% la şcoalele comerciale, 0,6% la şcoalele de meserii şi 0,2% la şcoalele de agricultură, (adică 2 copii din 1000), în ţara cu 80% populaţie rurală, trăind direct din agricultură!

* * *

Se mai poate continua cu această situaţie în politica şcolară, fără a primejdui în mod sigur şi iremediabil speranţele cele mai legitime, legate de tineretul Ţării?

Iată o întrebare cardinală în politica şcoalei româneşti.

Pentru cine cunoaşte câtuşi de puţin dramatica situaţie a tineretului actual, care nu-şi poate găsi în societate utilizarea pentru care s'a pregătit, răspunsul se impune cu siguranţă matematică: *politica şcolară trebue schimbată neîntârziat*

Raportul de 3/4 din tineret în şcoalele teoretice şi 1/4 în cele practice, trebue răsturnat spre a avea 3/4 în şcoalele practice şi 1/4 în cele teoretice; adică, aşa cum am arătat că se prezintă el în alte ţări, cu mai multă prevedere în politica şcolară. In ce priveşte Ţara noastră, sunt motive speciale care să determine această schimbare în orientarea tineretului spre şcoalele teoretice şi practice.

Statul Român, sporit cu provinciile care s'au realipit la vechiul Regat, şi-a completat „cadrele" funcţionăreşti de care a avut nevoe în anii următori Păcii, cu elemente tinere. Ca

atare, înseamnă că încă 15—20 ani, Statul nu va mai avea nevoie de funcţionari în măsura de până acum.

Aceasta, în cazul când s'ar menţine numărul actual al funcţionarilor Statului. Ştim însă că s'a vorbit serios de o „simplificare" a apartului de Stat; că s'a instituit chiar o comisie cu menirea de a studia simplificarea. E drept că această simplificare nu s'a realizat şi nici nu e în interesul social să se realizeze: cei pregătiţi pentru funcţiunile, pe care le ocupă, nu pot fi „deblocaţi", fiindcă ar rămâne fără rost în viaţa socială şi ar constitui o nouă îngrijorare. Dar, dacă simplificarea nu s'a făcut, e tot aşa de adevărat că nici amplificarea aparatului de Stat nu va mai continua. „Deblocarea cadrelor", efectuată în armată, este, în acest sens, un avertisment pentru toţi funcţionarii Statului.

Iată deci restrânsă pentru mulţi ani posibilitatea de utilizare socială a tineretului pregătit în şcoalele teoretice.

Este deci la locul ei întrebarea: dacă atâţia tineri pregătiţi *până acum* în şcoalele teoretice nu-şi pot găsi locuri în direcţia pentru care s'au pregătit, ce vor face cei 128.184 copii aflaţi în prezent numai în gimnazii şi licee?

Dacă este sigur că vor fi înşelaţi în aşteptările lor, cine răspunde de această înşelare? Ce se va petrece în sufletul lor faţă de societatea, care i-a înşelat, în orientarea dată? Nu îngrijorează pe nimeni aceste întrebări? Nici frământările tinerilor, cari îşi caută, fără să găsească, o asimilare funcţională în societatea, care s'a bucurat când-va de venirea lor pe lume?

Soluţia aşa zisei „deblocări", pentru a face loc tinerilor, departe de a rezolva problema, mai degrabă o complică, prin alte rânduri de nemulţumiţi, scoşi înainte de vreme din funcţiunile, pe care le deţineau.

Datele situaţiei arată cu putere de evidenţă că trebue o schimbare radicală în politica şcolară.

Aceasta să urmărească a da tuturor tinerilor pregătirea, cu care să-şi poată găsi utilizare în viaţa socială Dacă o asemenea posibilitate este restrânsă pentru mulţi ani în direcţia şcoalelor teoretice, rămâne deschisă calea pregătirii tineretului în *şcoalele practice.*

Să împânzim ţara cu şcoale de meserii, după necesităţile fiecărei regiuni şi localităţi, cu şcoale comerciale şi mai ales cu şcoalele de agricultură. Socotim ca o eroare fundamentală în politica şcoalei româneşti nesocotirea acestor din urmă şcoale, în Ţara noastră cu 80% populaţie agricolă. S'ar fi cuvenit ca reforma agrară să fi fost precedată de o maximă desvoltare a şcoalelor agricole. Cei, cari au primit pământul, ar fi ştiut să-l folosească altfel de cum l-au folosit! Dar nu s'a făcut aşa! S'a lăsat tuturor copiilor cale liberă spre şcoalele teoretice. Şi ei s'au îndreptat spre ele, din neştiinţă şi pentrucă au fost şi trebue să fie şcoale de elită; deci cu prestigiu atrăgător. Aşa se explică faptul că în anii, în care ar fi fost de aşteptat o înviorare a economiei naţionale ca o urmare a împroprietăririi, întâlnim în politica şcolară numărul cel mai mare de copii în gimnazii şi licee: 162.020 — (în 1926—27), — iar în şcoalele de agricultură numărul cel mai mic: 2625!

Abia în ceasul din urmă pare că s'a înţeles eroarea de a nu se fi dat la timp atenţia cuvenită agriculturii. Programul de realizări imediate al guvernului (Nov. 1937) anunţă că economia rurală va fi ţelul principal al preocupărilor lui. In acest scop, se va pune imediat în aplicare „tehnicizarea şi industrializarea agriculturii". Nu este însă nici-o îndoială că succesul acestor reforme va depinde mai mult de factorul *om*, decât de maşinile agricole. Maşinile pot fi aduse de aiurea, oamenii, însă, nu! Reforma trebue făcută deci cu oamenii, pe care-i avem. Dar aceştia sunt, în mare majoritate, fără nici-o pregătire şi conduşi de vechi tradiţii şi obiceiuri, de cele mai multe ori, contrare unei bune culturi a pământului [1]). Iată deci cele mai bune intenţiuni pentru economia rurală condiţionate de factorul *om, pe care nu-l avem!* Şi nu-l puteam avea, cu politica şcolară, care, în timp de 15 ani după împroprietărire, n'a reuşit să îndrumeze spre şcoalele de agricultură decât 2 copii din 1000!

* * *

Cum s'ar putea orienta tineretul mai mult spre şcoalele practice, decât spre cele teoretice?

---

[1]) *A. Corteanu.* Industrializarea agriculturii? Universul, Nov. 1937.

1. In primul rând, lămurind opinia publică asupra posibilităţilor oferite în viitor de pregătirea copiilor în şcoalele practice, faţă de cele teoretice.

2. In acelaşi timp, organizarea unei selecţii cât mai severe la întrarea în şcoalele teoretice, — gimnazii şi licee, — spre a admite numai pe cei cari au în adevăr însuşiri corespunzătoare pentru aceste şcoale de elită In prezent, câţi candidaţi se prezintă, aproape tot atâţia sunt admişi, chiar dacă u posedă însuşirile necesare. Exemplu, în toamna anului 1935, s'au prezentat la examenul de admitere în cl. I la liceele de băieţi circa 10.847 candidaţi şi au fost admişi 9.296, deci aproape toţi, din care foarte mulţi cu media 5, deci foarte slabi. Aceasta dovedeşte că opinia publică a început să înţeleagă perspectivele din ce în ce mai reduse ale pregătirii în şcoalele teoretice.

3. Modificarea art 15 din legea învăţământului secundar, care prevede că în gimnazii şi licee se pot înscrie copii, cari au terminat 4 clase primare; prin urmare sunt admişi chiar şi fără concurs, în cazul când numărul caădidaţilor este mai mic decât numărul locurilor. Modificarea ar fi de făcut în sensul ca să fie admis în gimnazii şi licee nu oricine a absolvit 4 clase primare, ci numai cine are însuşiri sufleteşti pentru a urma în aceste şcoale.

4 O politică şcolară dela centru, de reducere treptată a şcoalelor teoretice şi de înmulţire neîntârziată a şcoalelor practice.

* * *

Fără această schimbare de orientare în politica şcoalei româneşti, cele mai bune intenţiuni şi străduinţe rămân fără efect, iar rezolvirea problemei asimilării funcţionale a tineretului în societatea, care-l are, se tot amână în paguba celor mai vitale interese ale neamului.

Necesitatea Cercurilor Culturale

Omul este fiinţa socială. Plecând dela acest adevăr, e lesne să deducem că raporturile dela individ la individ sunt cu atât mai căutate, cu cât indivizii s'au urcat pe o treaptă socială mai înaltă

Dintr'o adunare de oameni de diferite ocupaţiuni, vei înţelege fără nici o sforţare că ei formează grupuri-grupuri, după îndeletniciri.

1. Interese comune de viaţă zilnică, de idei, afinităţi spirituale, unele înăscute, altele dobândite prin exercitarea unui anumit fel de existenţă, te împing spre ai tăi, involuntar. Indrumătorul celui mai fin material al omului—copilul—mai mult decât alţii are nevoe de a comunica cu colegii săi de muncă din o serie întreagă de motive bine întemeiate. La această nevoe, Cercurile Culturale răspund aproape complect.

2. Invăţătorul, aparţinând organic mediului sătesc robust, părăsind băncile şcoalei normale cu un schelet de cunoştinţe mai mult sau mai puţin complect, însă cu un miraj de idealuri, şi lovindu-se brusc de lipsurile cele mai elementare, precum şi de mediul sătesc neluminat şi uitat de conducătorii noştrii cu desăvârşire, rămâne adânc contrariat. Antagonismul dintre visurile sale şi realitatea dureroasă, l-au năucit. In această situaţie, lipsit de contactul strâns cu colegii săi mai cu experienţă, se va clasifica după temperament: ori va renunţa la luptă şi se va pierde în anonimat, ori va bate din aripi din ce în ce mai deznădăjduit, e ca un naufragiat în ultimele clipe ale nenorocirii.

Pe de altă parte, colegii mai vârstnici cari au înjghebat, de bine de rău, o căsnicie cu întreg corolarul ei (copii, diferite obligaţii, etc,), nu mai au nici mijloacele, nici timpul necesar de a se pune la curent cu noutăţile profesionale (cel puţin) ale timpului. Iată, deci, că influenţa reciprocă a celor două vârste, are un ecou fericit nu numai asupra învăţătorilor, ci şi asupra bunului rost al învăţământului, precum şi asupra luminării sătenilor. Aceasta, prin Cercurile Culturale.

3. Fiecare învăţător, tânăr sau bătrân, inteligent sau mediocru, are cel puţin o particularitate a sa demnă de luat în seamă: Să ne lipsim, oare, de a le aprecia la justa lor va-

loare şi a ni-le însuşi în limita posibilităţilor? După mine, la această întrebare nu-i decât un răspuns sănătos.

4. Avem colegi excepţionali, minţi pătrunzătoare, dela care ai ocazia să-ţi însuşeşti absolut gratuit, o mulţime de cunoştinţe şi de practici sănătoase care te reconfortează şi-ţi ridică moralul pus în nenumărate ori la grele încercări de mediul sătesc şi de erorile organelor de control.

5. „Les extiemes se touchent", spune francezul. Alături de colegi eminenţi, avem şi noi ca orice pădure, uscăturile noastre. Cercurile Culturale au menirea şi chiar datoria de a aduce pe cei rătăciţi la calea adevărului, dacă este posibil; ori de nu, a aduce cazul la cunoştinţa autorităţilor în drept, pentru a curma cu un ceas mai de vreme, răul. (Acestea sunt cazuri rare de tot şi lupta împotriva lor nu se duce pe calea ce şi-a ales-o colegul Spiru Vutcaru în paginile acestei reviste, No. 9, din anul trecut).

6. Învăţătorii formează astăzi tagma de funcţionari cea mai activă, cea mai entuziastă şi care se ţine la curent cu noutăţile profesionale. La acest lucru contribue în mare măsură şi Cercurile Culturale.

Onor M. E. N. înţelege profund chemarea învăţătorului, de aceea îi cere să fie de toate: agronom, medic veterinar, maestru de lucru manual, cooperator, străjer, ofiţer, pedagog, etc..

Un lucru nu înţeleg însă conducătorii noştri: că învăţătorul e om ca toţi oamenii şi, deci, nu poate exista numai cu datorii; ci însăşi acestea, implică în aceeaşi măsură, drepturi. Cercurile culturale cer o diurnă de transport de cel puţin 100 lei pe şedinţă de fiecare învăţător. Deşi suntem lăsaţi în urma vremurilor, tot vremurile şi încă vremuri apropiate, ne vor îndreptăţi.

Gradul de cultură al unui popor se măsoară după importanţa ce se dă factorului de temelie într'un stat: învăţătorului.

Învăţătorii, conştienţi de chemarea lor, ca întotdeauna, vor continua să sprijine şi să întărească Cercurile Culturale, compleetându-le cu participarea cât mai regulată la adunările de tagmă. Ele sunt menite să înviorezе viaţa dăscălească, contribuind prin aceasta la luminarea şi propăşirea maselor.

Cercurile Culturale sunt ale noastre. De felul cum vom şti să le organizăm va depinde şi buna lor reuşită.

V. Dascălu

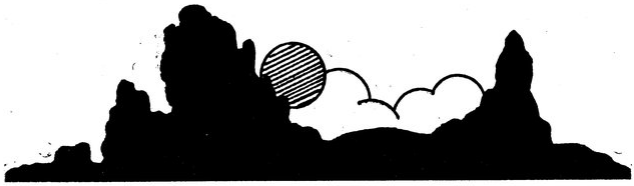

Examenele învăţătorilor.

De câţiva ani, se agită problema examenelor. Toate congresele şi comitetele desbat această problemă, fără ca până în prezent să ajungă la un rezultat pozitiv, încât, această problema a devenit permanentă pe ordinea de zi a tuturor adunărilor învăţătoreşti.

La congresul învăţătorilor din Lăpuşna, ţinut în Aprilie, a c., am văzut problema pusă pe ordinea de zi. Apoi am auzit în ziua congresului cum mai mulţi colegi desbăteau problema.

Unii mai tineri, cereau desfiinţarea examenului de definitivat, alţii cari aveau acest examen, cereau desfiinţarea celui de gr. II şi aşa mai departe, încât mi-am făcut împresia că fiecare caută a-şi scăpa pielea lui, abandonând cu totul interesul general. Mi-am dat atunci seama, dece se ajunge aşa de greu, la scoaterea unor hotărîri de interes general.

Examele aşa cum se ţin până 'n prezent, vor provoca mereu nemulţumiri şi vor agita mereu masa învăţătorească. Aceste examene, creiate cu scopul de a veni în ajutorul învăţătorilor, punându-l în curent cu toate problemele noi ale vieţii, felul cum se procedează de către membrii comisiunei şi ai oficialităţii, îl fac însuportabil pentru învăţători. Nu sunt contra examenelor, dar sunt contra metodelor ţinerii lor.

O comisiune adunată din cele mai depărtate colţuri ale ţării, contra art. din lege, vine să aprecieze munca unui învăţător pe care nu l-a văzut niciodată.

Am văzut cu toţii, cum apreciază aceste comisiuni pe candidaţi. Fiindcă n'au de unde cunoaşte candidaţii, cer buchea cărţii, pe care se pune cea mai mare valoare, aban-

donând cu totul activitatea practică. Se cer amănunte, fără nicio importanţă pentru învăţământ.

Onorata comisiune nu ştie prin câte greutăţi a trecut bietul învăţător. Până să-şi capete numirea cu titlul provizoriu, care-i dă drept a ţine primul examen, trei şi patru ani e nevoit a umbla pe drumuri, desbrăcat şi nemâncat în cele mai multe cazuri este nevoit a-şi stabili domiciliul pe sălile ministerului, inspectoratelor şi revizoratelor şcolare, câte una două şi chiar trei luni pe an. In această situaţie nu-i mai vine să citească şi apoi chiar dacă ar vrea, de unde şi pe ce să-şi cumpere cărţile trebuitoare? După aceşti patru, cinci şi chiar şase ani de peregrinări, fără nici un ajutor, te prezinţi la examen, cu minte zăpăcită de pregătirea în pripă.

In pripă, căci n'ai timp să te prepari bine. Copiii trebue să-i aduci la şcoală, aşa cum te pricepi, căci amenda e o parodie, şi, după toată această hârţuială, vine rândul examenelor.

Iată-l, deodată, în faţa celor ce-l vor doctor în toate, şi primejdia de-a fi scos din învăţământ, ori declarat inutil, periculos pentru educaţia poporului.

Cum să nu ne revoltăm, când vedem cu ochii noştri nedreptăţi strigătoare la cer, când prieteni de şcoală, elemente distinse, cad la examene, demoralizaţi, de nu-i mai recunoşti?

Se dă teză, la care trebue să răspunzi în două ore şi să ai grijă să scrii corect şi din punct de vedere gramatical. Nu toţi suntem buni mânuitori de condei şi greşeli se pot admite. Comisiunea cercetează toate lucrările în grabă şi dacă n'ai scris după cerinţa cutărui sau cutărui profesor de L. Română, eşti căzut. Nu eşti bun pentru învăţământ, că n'ai obţinut la compunere nota 7. Poţi fi unul dintre cele mai bune elemente, dacă compunerea ţi-e slabă, nu poţi face educaţia copiilor.

Dacă ai trecut teza cu bine, apoi vine oralul, pentrucă onorata comisiune vrea să vadă dacă ştii carte.

Poţi să scoţi în şcoala ta elevi eminenţi, poţi să lucrezi în şcoală cât de mult, să ai activitate extraşcolară cât de multă, puteai înfiinţa şi conduce cămine culturale, cooperative şcolare, cooperative săteşti, străjerie, premilitărie, cor biseri-

cesc, toate sunt egale cu *zero* în faţa onoratei Comisiuni, dacă n'ai satisfăcut pretenţia unui domn din comisiune, nerăspunzându-i la o întrebare.

Noi întotdeauna însă ne-am făcut datoria până la sacrificiu şi rămânem la datorie. In schimb avem pretenţia şi cerem să ni se facă dreptate.

Conştienţi de misiunea noastră şi de rostul examenelor, nu cerem desfiinţarea, ci modificarea lor.

a) Nota la lucrările scrise pentru a putea fi admis la oral să fie 4, la gr. II; la definitivat teza să nu fie eliminatorie.

b) Când se corectează tezele să se aibă în vedere, la punerea notei în teză şi activitatea desfăşurată în învăţământ. Nu ca până acum, când mai ales la examenul de definitivat, nu se pune nici o bază pe activitate extraşcolară, ba ceva mai mult, nici nu se interesează de ea.

c) Să se scadă media pentru obţinerea examenului dela 7 la 6.

d) Să se admită corigenţe la obiectele la care ai avut notă mică, pentru a putea să te prezinţi în următoarea sesiune şi numai la obiectul acela să răspundă.

Dacă aceste uşurări nu vor fi luate în consideraţie, massa învăţătorilor se va agita mereu şi cel care va pierde va fi Statul; pentrucă un învăţător nedreptăţit şi umilit nu-şi poate face datoria în împrejurările de viaţă al poporului nostru

Ion Stratan

Să nu desarmăm. — A trecut anul 1937. S'a sfârşit cu bine. Poate că am găsit pârtea noastră natală şi cu anul 1938 să nu mai rătăcim. Sa mergem pe calea noastră firească. Un consătean răzeş îmi scrie: „Ieşim la drumul nostru. Poate că nu vom mai rătăci prin coclauri, obosiţi, flămânzi şi strenţeroşi". Să dea Dumnezeu!

Au trecut 20 de ani dela revoluţia rusească, care a creat posibilitatea de autodeterminare pentru naţiunile subjugate, destrămate şi oropsite în viaţa lor firească. Printre acestea am fost şi noi—românii din provinciile revenite la matcă. In 1917, cei din Basarabia ne-am declarat independenţi de colosul rusesc ca apoi, în 1918, să ne contopim cu ceilalţi toţi, în jurul falnicilor Carpaţi, leagănul neamului nostru românesc.

Conştienţi şi fericiţi de cele ce se petreceau, chiar din anul 1917, noi cei din Basarabia ne grăbiam să trecem la formele de viaţă naţională în toate ramurile ei. Ne trebuia, în primul rând, descătuşarea limbei noastre româneşti şi introducerea ei, în instituţiile publice. Ne trebuia şcoala românizată. Aici un mare rol a jucat învăţătorimea chiar din anul revoluţiei, hotărând, în congres general, predarea în şcoale în limba românească. După Unire, naţionalizarea a urmat în tot toiul. Peste câţiva ani, limba nu mai putea fi piedică pentru a întemeia o viaţă naţională fericită. Suntem în al 20-lea an după întregirea neamului şi stăm bine?—Nu.

Ţara e bogată, iar poporul, în masa lui, moare de foame. Care e cauza? N'avem conducători? Avem şi foarte mulţi şi vrednici! Suntem nişte leneşi şi imbecili? Nu! Muncim din zori şi în sudori, muncim cu tragere de inimă spre o viaţă mai bună—şi n'o avem. Suntem săraci, lipiţi pământului, precum şi Statul nostru ca atare. Rezultatul muncii noastre se duce „pe gura lupului". Boii trag, iar „zimbrii" se îngraşă, fie ei din Carpaţi, fie năvăliţi peste noi din alte părţi ale lumii. Regretabil e că timp de 2 decenii dăinueşte la noi regimul favorabil pentru „zimbrit", spre stingerea neamului nostru românesc. Ne amintim timpurile lui Vlad Ţepeş. Te îngrozeşti de descurajarea şi decepţia muncitorilor intelectuali sau cu braţele, la plug sau în ateliere şi biurouri. Mai departe e dezastru.

Ne dăm bine seama cu toţii şi în primul rând armata învăţătorilor din ţară, care nu va desarma, care va sta neclintită la postul de luminare, liniştirea spiritelor, încurajarea decepţionaţilor, cu ferma credinţă că neamul nostru, din al 20-lea an după întregire, va ieşi din „coclauri" la drumul lui firesc spre o viaţă omenească.

Să ne punem deci pe lucru, dela conducătorii învăţământului până la cei dela catedre. Să unim rândurile noastre pentru a ne spune cuvântul hotărît despre adevăr şi soarta neamului. Anul 1938 să devină o eră pentru Ţara noastră iubită.

Gh. Mimăneanu

O scrisoare a d-lui dr. C. Angelescu, fost ministru al Educaţiei Naţionale către Preşedintele Asociaţiei Generale a învăţătorilor

Stimate Domnule Ţoni,

Părăsind Ministerul Educaţiunii Naţionale, nu pot uita concursul leal şi devotat, ce atât d-voastră, cât şi membrii comitetului Asociaţiunei învăţătorilor din Bucureşti şi din judeţe, mi-aţi dat în timp de 4 ani, cât am condus acest minister.

Am găsit în d-voastră toţi un sprijin neşovăitor, ori de câte ori aveam de susţinut dreptele revendicări ale învăţătorilor; iar încrederea ce mi-aţi arătat şi dragostea cu care m'aţi înconjurat, mi-au dat şi mai mult tăria necesară, de a susţine, cu toată energia, aceste revendicări.

De aceea ţin astăzi, când părăsesc acest minister, să vă mulţumesc tuturor, din adâncul sufletului meu, pentru această colaborare atât de eficace şi care a adus rezultate însemnate şcoalei şi culturii româneşti

Nu pot însă încheia această scrisoare, înainte de a vă ruga pe d-voastră, preşedintele Asociaţiunii învăţătorilor din ţară, să exprimaţi în numele meu, acestor adevăraţi apostoli ai culturii naţionale, toată recunoştinţa şi toată dragostea mea, pentru sentimentele atât de frumoase, ce întotdeauna mi-au manifestat şi pe care nu le voiu uita niciodată.

Primiţi încă odată domnule preşedinte, cu mulţumirile mele, asigurarea consideraţiunii ce vă păstrez.

Dr. Angelescu

Ce aşteptăm dela d. subsecretar de stat, prof. I. Savin

Învăţământul primar a fost dat de către d. ministru al educaţiei naţionale în seama d-lui subsecretar de stat, prof. I. Savin.

Faptul acesta interesează de aproape pe învăţători şi de aceea ei toţi trebuie să ştie cine este acela care va avea să se preocupe zilnic de chestiunile de învăţământ primar.

Noul subsecretar de stat la ministerul educaţiei naţionale este mai întâiu de toate un distins cărturar, unul din distinşii cărturari ai acestni neam.

I s'a încredinţat o catedră universitară pe baza unor strălucite studii şi a unor lucrări remarcabile.

Inteligenţă extrem de vie, puternic talent oratoric, d. I. Savin s'a afirmat pentru roluri însemnate în viaţa publică chiar din anii tinereţii.

Când era pe băncile universităţii s'a impus între tinerii generaţiei sale, între militanţii luptelor studenţeşti din vremea lui, şi a fost ridicat la locul cel mai de sus, preşedinte al Uniunii studenţilor români.

De atunci, şi până azi, un şir de ani destul de lung, a rămas necontenit cu acelaş temperament de luptător dârz şi curagios, acelaş înflăcărat naţionalist.

Acţiunea lui s'a desfăşurat mai ales pentru susţinerea străbunei biserici ortodoxe, pentru întărirea credinţei noastre creştine ca mijloc de apărare şi de înălţare a sufletului naţional.

Dar a urmărit cu interes şi cu participare efectivă şi alte domenii de activitate naţională şi în deosebi pe cel al culturii populare — fiind un timp printre muncitorii fruntaşi în organizaţia Fundaţiei Culturale „Principele Carol" — şi pe cel al şcoalei.

In luptele mari ale anilor din urmă pentru restaurarea corpului didactic în drepturile sale, a fost alături de noi, în cele dintâi rânduri.

Învăţământul primar nu numai că nu-i este străin, dar pot afirma că-i este cunoscut în toate problemele lui.

Învăţătorilor le este prieten.

Fiu de preot dintr'un vechiu sat răzăşesc, din Jorăştii Covurluiului, el nu i-a privit niciodată ca vreunul din aceia — porniţi din alt mediu — cari nu i-au putut înţelege, nici preţui şi nici iubi, ci ca un înţelegător şi un frate.

Aşteptăm deci dela acest cărturar ajuns la un atât de înalt post de răspundere, o activitate de înoire şi de creaţie în domeniul şcoalei poporului.

Aşteptăm să înlăture vechile metode care au făcut atâta rău şcoalei, să ucidă spiritul biurocratic care a dominat organizarea şi conducerea învăţământului.

Aşteptăm să aleagă după alt criteriu — după cel al meritului şi valorii — pe cei cărora li se vor încredinţa roluri de control şi îndrumare nu după cel electoral, impus de „organizaţia de partid".

Aşteptăm să introducă ordine în învăţământul primar, aşteptăm să fie călăuzit de spiritul de dreptate şi legalitate în tot ce va decide şi înfăptui.

Metodele întrebuinţate de domnul dela direcţia învăţământului primar, cari de mai bine de două decenii pângăreşte învăţământul românesc ca şi incapacitatea acestui personaj, ce-a tronat la conducerea lui, trebue să ia odată sfârşit, trebuie să rămână numai o tristă amintire.

Aşteptăm deci dela d. subsecretar de stat profesor I. Savin o viaţă nouă în şcoala primară, — aşa cum ştim că doreşte şi şeful actual al şcoalei româneşti d. ministru prof. I. Petrovici — şi-i acordăm credit.

Cu toată sinceritatea însă — ţinem să se ştie — îi vom spune adevărul atunci când va greşi şi cu toată hotărârea îi vom sta în faţă dacă se va abate din drumul legalităţii.

D. V. Ţoni

Defectele învăţământului primar rural

In ultimii ani adeseori cetim şi auzim grave învinovăţiri, adresate corpului didactic primar. Depe tribuna parlamentului s'a vorbit că învăţătorii, consumând una din cele mai însemnate părţi a bugetului, nu justifică cheltuielile făcute, căci poporul zace în întuneric. Ofiţerii găsesc în armată un procent însemnat de analfabeţi — absolvenţi ai 4 cl. primare. Ţăranii mereu se plâng că învăţătorii răpesc copiii dela munci în gospodărie, spunând că, copiii „doar nu vor mânca din şcoală".

Sunt oare juste aceste învinovăţiri? Dacă le vom judeca din punct de vedere al intereselor poporului, vom spune - *da*; dacă însă învinovăţirile se aduc direct învăţătorilor, cu păreri, că ei nu-şi fac datoria, vom spune—*nu*. Din punct de vedere al intereselor poporului învinovăţirile sunt juste, căci poporul nostru, faţă de popoarele apusene, cu adevărat zace în întuneric. Şcoala primară la noi nici nu-şi atinge scopul principal a da cunoştinţe temeinice oamenilor maturi a citi, a scri şi a socoti. Scopul acesta, în primul rând, nu se atinge din cauza faptului, că şcolile noastre dau un număr extrem de mic de absolvenţi. Majoritatea ţăranilor, neterminând şcoala, se aleg cu mecanizmul citirei prost desvoltat şi cu greu înţeleg ceia ce citesc. Din cauza aceasta ei nu au dragoste de carte şi, neîmprospătând cunoştinţele prin citire, uită materia învăţată. Astfel munca, depusă în şcoală, cu timpul devine inutilă.

Nu tot aşa se petrec lucrurile în alte ţări. De exemplu în Germania şcolile primare dau în mijlociu 95% de absolvenţi. Câte procente avem noi? Nu am date statistice, însă, cunoscând situaţia în judeţul Lăpuşna, care, cred că e la fel şi în alte judeţe ale ţării, pot să spun că e extrem de ruşinos căci nu depăşeşte nici numărul învăţătorilor din judeţ. O altă dovadă, că şcolile primare dau foarte slabe rezultate în învăţământ, poate să fie următoare. Un elev terminând 4 cl. primare şi continuând învăţătura încă 4 ani la o şcoală agricolă, se alege peste 8 ani cu cunoştinţe desăvârşite necesare unui gospodar; pe când, rămânând în şcoala primară, după 7 ani de învăţătură, rămâne cu cunoştinţe netemeinice şi în

multe cazuri nefolositoare. Faptul că şcolile rurale dau rezultate slabe în învăţământ trebue să preocupe în primul rând pe învăţători. E necesar a găsi defectele, cari împiedică bunul mers al învăţământului şi a lua măsuri pentru înlăturarea lor.

Personal sunt convins că defectele principale ale învăţământului rural se produc dela predarea lecţiilor la mai multe clase împreună şi frecvenţa neregulată a copiilor.

Predarea lecţiilor la mai multe clase are următoarele defecte.

1. Nepregătirea personalului didactic a preda la mai multe clase. Cunoaştem că şcoalile normale nu pregătesc deloc pe normalişti a preda lecţiile la trei şi patru clase, iar predarea la două clase se face cu nesocotirea timpului, cât trebue să dureze o lecţie. Dacă profesorii de pedagogie ar pune pe elevi a face într'o oră două lecţii de bază şi două indirecte, cum se cere unui învăţător, care predă la două clase, ar constata că în acest timp e imposibil a aplica cunoştinţele elementare ale metodicei, ne mai vorbind de şcoala activă cu aplicaţiuni practice. Chiar la lecţii de citire, care au bucăţi potrivite desvoltării mintale a copiilor, învăţătorii adeseori au nevoie numai la ascultare de o minută pentru fiecare elev şi dacă în ambele clase sunt 40—50 elevi, ce mai rămâne pentru alte trepte ale metodicei şi lecţii indirecte, care cât de scurte ar fi, totuşi cer timp pentru predare. Şi ce se mai vorbim de alte lecţii grele, care au multe propoziţiuni şi fraze neînţelese pentru copii? Rămâne să nu ascultăm pe toţi copiii, însă cum oare ar învăţa ei a citi, dacă nu vor fi ascultaţi cel puţin o minută la fiecare lecţie, ştiind că lecţiile de citire, conform orarului, chiar la clasa a doua se fac numai de trei ori pe săptămână.

Mai trebue de luat în consideraţie şi faptul, că mulţi copii la ţară nu pot învăţa acasă lecţiile, căci ziua sunt impuşi de părinţi la munci în gospodărie, iar noaptea, din economie, nu li se dă lumină. Ca să arăt mai evident imposibilitatea a folosi în mod raţional metodica, e necesar a mai spune că la clasele complementare dela 1 Noembrie şi până la 1 Aprilie, când elevii sunt obligaţi a se prezenta zilnic la şcoală, cursurile se ţin timp de 18 săptămâni. Deaici lecţiile de aritmetică, geografie, citire şi istorie, înscrise în orar

de două ori pe săptămână, pot să fie predate de un învăţător la o clasă timp de 36 ore, iar de un învăţător de două clase 18 ore plus şi lecţiile indirecte. Pentru gramatică, higienă, compunere şi învăţământ civic, înscrise în orar odată pe săptămână, rămân la două clase 9 ore plus lecţiile indirecte. Necunăscătorii în cauză, cari au curiozitatea a cunoaşte condiţiunile, în care lucrează învăţătorii, pot să răsfoiască cărţile şi să vadă cum, conform orarului, aceste lecţii pot să fie predate cu aplicarea treptelor metodice.

2. Lecţiile indirecte, ocupând în învăţământ *majoritatea* timpului ($^1/_2$ la două cl.; $^2/_3$ la trei cl.; $^3/_4$ la patru cl.), nu sunt prevăzute în programa analitică, n'au orar şi nici metodici (ce diferenţă de exemplu trebue să fie la o lecţie de caligrafie de bază şi cea indirectă). Cunoaştem că mulţi învăţători, economisind timpul, întrebuinţează ca lecţii indirecte desemnul, caligrafia şi copierea; deci copiii sunt impuşi a lucra mult timp la dexteritâţi, în multe cazuri, inutile pentru scopul final al învăţământului.

3. Imposibilitatea de a corecta lucrările lecţiilor indirecte. Având în ambele clase 40 elevi, învăţătorii zilnic trebue să corecteze 140—160 caiete. Socotind în mijlociu câte două minute de caiet (caietele pentru compuneri, dictări şi gramatică se corectează greu) avem vre-o 5 ore de muncă. Fiindcă elevii sunt ocupaţi majoritatea timpului, petrecut în şcoală, cu lucrări scrise, suntem în drept să întrebăm, ce fel de pedagogie se aplică în şcoli, dacă lucrările acestea, în mare parte, rămân necorectate?

4. Greutatea alcătuirii pentru mai multe clase a orarului săptămânal şi imposibilitatea aplicării lui aşa cum e alcătuit. Fiecare lecţie de bază trebue să fie însoţită de o lecţie indirectă. De unde să le luăm, dacă nu sunt prevăzute în programa analitică? (In mod raţional găsim lecţii indirecte numai la aritmetică şi gramatică). Mai deosebit e greu a combina clasele de bază cu cele complementare, căci clasele complementare au puţine obiecte, care ar putea servi ca lecţii indirecte.

5. Nesocotirea faptului că metodica, alcătuită pentru predarea unei lecţii într'o oră, nu poate să fie scurtată la o jumătate, la o treime sau la un sfert, când predarea se face la mai multe clase. E evident, că lecţia de bază, desvoltată

timp de o oră, o jumătate de oră sau un sfert, nu poate să fie însuşită de copii la fel. Când pedagogia a destinat pentru însuşirea unei reguli o oră, e o nedreptate strigătoare a impune pe bieţii elevi a însuşi această regulă într'o jumătate sau într'un sfert de oră plus lecţia indirectă.

6. Fiindcă predarea lecţiilor indirecte nu e raţionalizată, ar predarea lecţiilor de bază trebue să fie făcută într'un timp foarte scurt, învăţătorii sunt nevoiţi a forma metode proprii. Aceste metode, fiind peste măsură simplificate, sunt adesea ori ajutate de „Pestalozzi".

7. Lucrările învăţătorilor sunt zilnic dezorganizate, căci, având deprinderi a trata lecţiile metodic, ei nu mai au timp a le termina, căci sună clopoţelul. A continua predarea la ora viitoare înseamnă să te încurci şi mai tare, căci şi în aceasta oră, în cel mai bun caz, ai de predat două lecţii de bază şi două indirecte.

8. Imposibilitatea a supraveghea în mod cuvenit copiii, cari fac lucrări scrise. Cu cât învăţătorii se aprofundează în predarea lecţiei de bază, cu atât gălăgia e mai mare şi ei adesea sunt nevoiţi a întrerupe lecţia pentru a face ordine. E asemenea greu a controla copiii, dacă lucrările date au fost executate.

9. Fiindcă timpul pentru desvoltarea lecţiilor e foarte scurt, învăţătorii sunt nevoiţi a trece programa în mod fugitiv şi la finele anului se aleg cu un număr mare de repetenţi. (Promnvarea copiilor, cari n'au însuşit bine materia, e o mare pacoste în învăţământ, căci pune pe bieţii copii în imposibilitate a trece programa mai departe). Modalitatea de a lăsa pe copii repetenţi într'o oarecare măsură salvează învăţământul şi face o impresie, că învăţământul stă bine, însă nu are bază raţională din următoarele motive: a) costă Statul sume mari de bani (munca repetată e plătită); b) nu dă posibilitate a primi în şcoli contingente noui de copii (locurile sunt ocupate de repetenţi) şi c) demoralizează pe bieţi copii, cari au devenit repetenţi nu din cauza leneviei, ci din faptul, că învăţătorii n'au desvoltat lecţiile conform ştiinţelor pedagogice. Şcolile rurale sunt suprapopulate de repetenţi, cari se pierd în clasele inferioare, împlinind vârsta de 16 ani.

10. Anulează în mare parte lucrările cercurilor cultu-

rale, căci lecţiile practice, destinate pentru improspătarea cunoştinţelor pedagogice, se predau după lecţii model pentru predarea la o singură clasă. Incercările unor învăţători a face lecţii numai cu două clase au fost cu desăvărşire nereuşite.

11. Nu e luată în consideraţie puterea de muncă a învăţătorilor. Cunoaştem că profesorii secundari sunt obligaţi a face într'o săptămână 15 lecţii (catedra plină); învăţătorii şcolilor primare cu o clasă 24—30 lecţii; învăţătorii cu două clase 48—56 lecţii de bază şi 48—56 lecţii indirecte; învăţătorii cu trei clase 72-84 lecţii de bază şi 72—84 lecţii indirecte şi învăţătorii cu patru clase 96—112 lecţii de bază şi 96—112 lecţii indirecte. Socotind lecţia ca o lucrare integrală, putem să ne facem o ideie, cum integritatea aceasta se înfăptuieşte în şcoli, unde predarea se face la mai multe clase. *„Când de multe te apuci, mai pe toate le încurci"* zice proverbul şi e trist, că învăţătorii, cari lămuresc copiilor acest proverb, sunt nevoiţi a călca ei înşişi raţionalizmul lui. Mai e necesar a reaminti că atunci când un animal e silit a trage greutăţi prea mari, —ori se îmbolnăveşte, —ori prinde la năravşi nu trage nici ceiace ar putea să tragă.

12. Nepregătirea organelor de control, a controla lucrările predarii lecţiilor la mai multe clase. Sub noţiunea de controlor înţelegem o persoană, care are datoria a cunoaşte la perfecţie lucrările controlate. Cunosc lucrările acestea controlorii noştri? Pot ei înşişi a face lecţii model cu două, trei şi patru clase? Sigur că nu. Nu numai controlorii proveniţi din rândurile învăţătorilor, ci şi cei mai vestiţi profesori de pedagogie nu vor putea aplica în mod raţional cunoştinţele metodicei, căci programa, care se trece la o clasă în 8 lnni, nu poate să fie trecută la două clase în 4 luni, iar la patru clase — în 2 luni Scurtând timpul pentru predarea lecţiilor, e necesar a scurta şi metodica şi deaici, dacă vroim să respectăm raţiunea lucrărilor, trebue să avem metodici aparte pentru predare la o clasă, două, trei şi patru. Se poate oare scurta metodica, când programa analitică rămâne aceiaşi? Sigur că nu. Scurtarea aceasta, făcută de învăţători potrivit numărului claselor la care predau, e cauza principală a faptului, că poporul zace în întuneric. Din cauza trecerii programei în mod fugitiv, copiii numai au posibilitate a ruguma materia în mod cuvenit şi din cauza aceasta ea nu le poate fi de folos.

(Continuarea în Nr. viitor)

C. Balaur

BULETIN PROFESIONAL

Deblocarea cadrelor în învăţământul primar. După deblocarea cadrelor din armată, am văzut că se agită o deblocare şi'n cadrele A. G. I. R. (Asociaţia inginerilor Români).

Credem, că nici învăţământul primar, nu va scăpa deblocării cadrelor.

Vremurile grele prin care trecem, pregătirea anevoioasă şi pretenţioasă pe care o cere din ce în ce mai mult, societatea dela individ; generaţiile tinere dornice de muncă şi ideal care bat la porţile vieţii şi ale societăţii, nevoile actuale ale Statului Român; sunt un imperativ categoric care pledează pentru primenirea cadrelor în învăţământ — şi alte domenii de activitate — selecţionarea lor în posturile de comandament, — după merite — şi o echitabilă salarizare.

Generaţia tânără a învăţătorilor — la jumătate din numărul total al dascălilor — aşteaptă din ceas în ceas, din zi în zi, o salarizare omenească; pentrucă un învăţător cu 1600—2200 lei lunar, după opt ani de studii, e ceva mai mult decât ridicol şi batjocoritor, degrevarea de atâtea examene teoretice şi părtinitoare şi intrarea tinerilor normalişti fără posturi în învăţământ.

Şi, avem atâţia colegi care au trecut de vârsta legală a pensionării şi totuşi persistă a funcţiona cu încăpăţânare mai departe, considerând o degradare, o ştirbire a amorului propriu, scoaterea la pensie.

Apoi problema se mai pune şi subt alt aspect. In proviinciile alipite, sunt încă dascăli, cari nu mai pot, din anumite împrejurări, corespunde pretenţiilor de azi.

Societatea, ca şi viaţa şi organismul uman, are nevoie de înnoire, de primenire.

Şi noi mâine vom fi înlăturaţi, necorespunzând unor noui vremuri şi va trebui să ne dăm la o parte.

Viaţa e doar un perpetuum mobile.

De aceea, se cere o imperioasă deblocare a cadrelor în învăţământ, precum şi a celor membri, cari mai au până la pensie, dar care nu mai pot face faţă nevoilor actuale. Ei trebue să fie pensionaţi, căci au servit Statul şi au adus servicii la timpul lor.

O fixare de vîrstă până când învăţătorul să fie definitiv, gradul II şi I-iu, o simplificare a materiilor teoretice, o scurtare a stagiului pentru obţinerea fiecărui grad; căci învăţătorul ca nici un alt funcţionar, dă examene toată viaţa, neglijând de multe ori clasa pentru buchiseala lor; o salarizare omenească, la începutul carierii, când el are nevoie de formarea căminului, are energie, dor de muncă.

Mai mult ca oricând, azi se simte nevoia unificării simţimintelor şi gândurilor româneşti, iar Ţara are nevoie de braţe tinere pe şantierul ei.

Dar generaţia tânără trebue pusă peste tot în posibilităţi de muncă şi canalizată pe făgaşul cel bun: energia, idealul, elanul tineresc.

Mihail Spiridonică

Alarmă neîntemeiată. In articolul „Cassa de ajutor reciproc" din revista noastră pe luna Noembrie colegul Ion Cernat revine la chestiunea modificării regulamentului Cassei şi îndeamnă învăţătorii să studieze regulamentul, ca „să i se dea o formă definitivă şi modificabilă în fiecare an". Desigur, studiul totdeauna este folositor şi viaţa oricând poate impune o nouă modificare a regulamentului. Dar ne interesează aci altă latură a chestiunii.

Se spune în articol că la adunarea generală a membrilor băncii „Spiru Haret" s'a văzut lupta între învăţătorii „bătrâni" şi „tineri". Apoi se dă ca informaţie că „bătrânii", în special orăşenii, n'au lăsat arma şi se pregătesc să dea o

nouă lovitură, pentru a arunca o sarcină grea pe spatele celor „tineri".

Lansarea acestui svon poate semăna bănuială şi neîncredere între membrii familiei noastre dăscăleşti. Ea nu va întări, ci mai degrabă va submina solidaritatea profesională, pentru care pledează autorul.

In adevăr, adunările noastre din anul trecut s'au ţinut într'o „atmosferă încordată", dar nu din cauză că între cei prezenţi au fost „tineri" şi „bătrâni", sau că se discutau chestiuni în paguba unora şi în folosul altora. Diferenţa de vârstă între membri a existat totdeauna, s'au discutat nu odată chestiuni cari implicau sacrificii materiale şi totuşi buna înţelegere între membrii Asociaţiei s'a menţinut — iată, aproape două decenii. „Incordarea" la adunare se observa şi în rezolvarea chestiunilor cari nu atingeau buzunarul nimănui. Să mai ţinem seamă, că amendamentul citat a fost propus de un coleg care este departe de bătrâneţe, iar combaterea lui s'a făcut şi de învăţătorii cari sunt în pragul pensionării. Dacă discuţia amendamentului s'a făcut „în atmosferă de vrăjmăşie", ea, în tot cazul, nu este produsul convieţuirii noastre profesionale, ci se aduce în Asociaţie de pe alt teren de luptă. Ea strecoară în viaţa organizaţie noastre metode şi practici cari provoacă nemulţumiri între colegi. Oare ce înseamnă ameninţările oponenţilor, că ei pot „concentra" la adunare sute de învăţători pentru a obţine biruinţa? Cum miroase aci o „concentrare" de masse, pentru a manifesta „voinţa poporului"... Expresia este ofensatoare pentru noi şi cu totul suspectă, când o auzin dela cei aflaţi în control. Aci poate fi cauza atitudinilor agresive, cari nu cadrează nici cu demnitatea învăţătorilor, nici cu scopurile organizaţiei noastre.

Ca să avem pace în familia noastră învăţătorească, trebuie să zicem tuturor alarmiştilor: Liniştiţi-vă şi feriţi-ne de patimile voastre. Noi vom şti să rezolvăm şi mai departe chestiunile vieţii noastre profesionale cu înţelegere frăţească şi fără „vrăjmăşie".

Să venim la congres, dar fără idei preconcepute şi atitudini premeditate.

V. Voiciulis

Comisiunea de judecată a Asociaţiei. Despre necesitatea unei comisiuni de judecată, juriu, a Asociaţiei noastre lăpuşnene, nu cred că mai poate fi vre-o controversă. Atâtea sunt diferendele, isbucnite de multe ori din deşarte ambiţii politice, între colegi, atât sunt de strigătoare unele nedreptăţi săvârşite cu tâlc de superiorii noştri imediaţi, o intimidare, sau păcătoasă ranchiună, încât victima intimidată de moment, nesprijinită de nici-un vrednic şi demn coleg, rare ori se întâmplă să nu fie îngenunchiată. Pe lângă aceasta, nefericitul „vizat" căzut oprobiului oficial mai are şi o familie grea, cu responsabilitate şi asistenţă; iată motive de a-şi înfrânge cerbicia, otrăvindu-şi cu deziluzionare sfintele sale idealuri.

Aşa se pierd sufletele entuziaste, cari au părăsit în chiote de veselie şcoala normală, gândindu-se necontenit la idolul făurit din visare un sat model, modelat de mâinele apostolului, de duhul său.

Nedreptăţile, însă, pe câmpul acţiunii îl sugrumă.

O măsură de imediată cerinţă se impune.

Comisiunea de judecată va umple un gol imens în pragina morală în care ne sbatem. Nu vrem să-i fim acestui juriu simpli crainici. Nu. Vom stărui înde-aproape la o traducere în fapt. Când cămine culturale organizează cu săteni bătrâni, paşnici, gospodari, admirabile foruri de împărţire a dreptăţii, fără a mai fi nevoe de sume aruncate în vânt pentru avocaţi, taxe, etc. cunoscut fiind drumul lung al justiţiei, comisiunea noastră de judecată, răspunzând şi unei tradiţii de o seamă cu omul „social", va aduce grabnică repunere a nedreptăţiţilor în cumpenite măsurări, va alina obijduiţii, va trage la răspundere în faţa forurilor supreme şi opiniei publice, vinovaţii.

Dar pentru aceasta Asociaţia va medita mai mult. Bărbaţii neinculpaţi în nici-o afacere care să le ştirbească numele, se vor strădui, ca prin cinstea lor, să întroneze cinstea breslei, stârpind ură şi drum greşit.

* * *

Asociaţia şi Casa învăţătorului. De bine, de rău, avem un sălaş modest unde să ne adăpostim în drum de noapte ostenitul trup. „Casa Invăţătorului" are două dormitoare, cancelarie, sală pentru muzeu şi bibliotecă, sală de festivităţi şi alte multe nefolosite dependinţe.

Asociaţia noastră a hotărît să studieze posibilităţile materiale ca să se amenajeze două săli de baie pentru învăţătorii pasageri între ţară şi oraş. E cunoscută mizeria în care trăiesc colegii dela sate. Hrană insuficientă, gazdă costisitoare, higienă inexistentă. Sunt colegi cari ani întregi nu se pot bucura de avantagiile higienice ale unei băi. Ce nimerit, ce înţelept ar fi să avem baia noastră proprie! Nici-un ban să nu se precupeţească. E vorba doar de sănătatea tovarăşilor noştri de breaslă.

* * *

Corul învăţătorilor lăpuşneni. Manifestările culturale ale Asociaţiilor învăţătoreşti se cer fapte organizate.

Primim din partea mai multor colegi din judeţ scrisori, prin care se stăruie asupra formării unui cor demn de Asociaţia noastră. Mai cu seamă că în Martie, după cum se afirmă, vom avea în Metropola Basarabiei un nou post de radio-difuziune.

Colegul *Pavel Plămădeală* sintetizează această problemă în următoarele puncte:

1. *Realizarea unui fond pentru deplasarea coriştilor.*
2. *Alegerea maestrului dirijor.*
3. *Asigurarea frequenţei la exerciţiile periodice de ansamblu.*
4. *Recrutarea elementelor celor mai valoroase din intregul judeţ.*

CRONICA

La un sfert de veac

Un sfert de veac s'a împlinit dela moartea nemuritorului Haret. Inimele noastre trebue să tresalte, iar sufletele să se înalţe într'o pioasă reculegere, pentru a comemora pe acela care a fost: „Suflet din sufletul neamului său şi i-a cunoscut bucuriile şi amarul". Dacă memoria acestui titan al muncii şi moralităţii e proslăvită, noi, învăţătorii, datorăm ceva mai mult aceluia care ne-a ridicat la rangul de apostoli ai neamului. Aici stăruie mai mult ca oricând, vorbele marelui discipol al lui Haret, vorbe ce le-a rostit cândva :

„Ne-aţi făcut ziduri reci, d-le ministru"! Lui Haret îi datorăm prea mult, pentru inima lui caldă şi prietenoasă. Ni-a insuflat elanul, acel elan fără de care activitatea noastră nu poate rodi niciodată. Entuziasmul care a însoţit învăţătorimea în vâltoarea războiului întregirii, a făcut să se înscrie în cartea Neamului cea mai strălucită pagină de eroism învăţătoresc. Munca desfăşurată de învăţător pentru luminarea şi ridicarea poporului, numai Haret a determinat-o. Şi cum să nu fi influenţat un idealist care, plecând dela sat, a ajuns în rândul întâiu printre aleşii poporului? Spirit de abnegaţie şi de sacrificiu, muncitor perseverent, Spiru Haret este, icoana jertfei.

Deşi entusiast, munca şi-o rânduia sistematic, răspândind în lumea dăscălească lumina culturii lui alese. „Este om cult acela care posedă gradul de cultură necesară pentru îndeplinirea conştientă a rolului său social, iar din contra, este incult acela care ori câte diplome ar avea, nu corespunde chemării lui în societate", zice el.

Astăzi, când 25 de ani s'au scurs dela moartea lui Haret, avem datoria să luăm pildă în toate, dela acela care s'a dovedit desăvârşit. Dacă în privinţa culturii am văzut credinţa lui Haret, să-i urmăm şi pilda naţionalismului de care a fost animat şi pe care l-a mărturisit prea sublim. „Dacă legea blestemată a istoriei cere ca orice pas înainte a omenirii să fie plătit cu şiroaele de lacrimi şi de sânge ale Românilor să consacre drepturile Românilor, iar nu ale jidanilor".

Iată o profundă intuiţie a omului genial, despre starea de lucruri şi primejdia străinilor. Dacă ar fi fost ascultat, astăzi nu asistam la spectacole de ruşinoasă umilire, în faţa acelora pe care i-am oploşit şi i-am favorizat. In imensa-i durere pentru suferinţele poporului, Haret a căutat mijloacele de

ridicarea lui morală și materială. Acesta i-a fost scopul suprem. A îmbrățișat cu toată dragostea țărănimea, care era cea mai oropsită dintre categoriile sociale, despre care a spus: „Este o stare cu totul anormală ca 5 din 6 părți ale unui popor să fie reduse în starea unei materii inerte, de nici un folos în viața intelectuală a Neamului". Dorința de promovare a elementului neaoș românesc, e încă o dovadă de marea lui dragoste de Neam și înțelepciune care l-a călăuzit o viață întreagă. Pentru realizarea bunelor sale gânduri, toată nădejdea și-o pusese în învățători, care prin munca lor să lumineze generațiile tinere; iar prin cercuri culturale să îndrepteze poporul spre drumurile unui traiu mai omenesc. Preocupat și de starea materială, a luptat pentru împroprietărirea țăranilor.

Idealul suprem care se desprinde din crezul lui Haret este acesta: „Problema cea mare, fundamentală care trebue să domine întreaga istorie a desvoltării noastre ca stat modern, este aceia de a face ca toate forțele Națiunii să lucreze cu valoarea lor maximă pentru binele și întărirea ei". O formulare mai sublimă nici nn se poate bănui. Este ceea ce după un sfert de secol, dela moartea acelui mare pedagog național, ni se cere prin toate tratatele de pedagogie ale actualității; este tocmai problema care se pune cu atâta râvnă în ziele noastre. Dacă astăzi, după 25 de ani dela dispariția dintre cei vii a lui Haret, am răscolit în trecutul apropiat, am spicuit și am redat din formularile de gândire ă marelui dispărut, am făcut-o nu numai ca să ne mângâiem cu căldura ce ne copleșește în evocarea spiritului său, ci și pentru a trage o învățătură.

Insăilându-ne gândurile pe urzeala ideilor lui Haret, pentru realizarea cărora a muncit cu toată râvna o viață de om, credem că, în zilele noastre de haotică desorientare, este cel mai nimerit lucru să evocăm memoria ălitelor noastre culturale. Iată ce spune ilustrul profesor Iorga despre aceste comemorări: „E a-și bate joc de aniversările noastre naționale dacă aceste aniversări nu insemnează două lucruri: un certificat de muncă pentru trecut și un solemn angajament de muncă pentru viitor".

T. Zaporojan

Jubileul ziarului „Cuvânt Moldovenesc". *In ziua de 6 Ianuarie a. c. s'a sărbătorit într'un cadru modest, dar însuflețit, împlinirea a 25 ani de apariție a ziarului săptămânal „Cuvânt Moldovenesc", înființat în 1914 de d* Pan. Halippa *și editat astăzi de Regionala Fundațiilor Regale sub direcția d-lui prof. L. T. Boga. Cu această ocazie s'au depănat multe și interesante amintiri din trecutul acestei foi storice, care a contribuit într'o măsură așa mare la trezirea conștiinței de neam în provincia noastră, iar ast zi duce lupta mai departe pentru luminarea și ridicarea poporului*

Ne alăturăm cu toată căldura acestei frumoase manifestații românești, exprimând pe această cale felicitări și omagii de recunoștință tuturor artemturilor „Cuvântului Moldovenesc" din trecut ca și acelor de astăzi.

— — —

Serbarea datinelor de Crăciun şi Anul Nou. Institutul Social Român din Basarabia împreună cu Fundaţiile Regale—Regionala Chişinău şi Conservatorul Municipal, au organizat la sfârşitul lunii Decemvrie, în sala Conservatorului Municipal, un festival al datinelor poporului basarabean la Crăciun şi Anul Nou.

E interesant faptul că organizatorii au adus în faţa spectatorilor nu datine de împrumut sau învăţate pe dinafară de specialişti, ci direct săteni din două comuni mărginaşe Nistrului: comuna Corcmaz şi comuna Palanca.

Serbarea se deschide prin cuvântul d-lui profesor Petre Ştefănucă. Vorbitorul susţine că *prin datină îşi face loc jocul, sufletul şi întreaga simţire românească.* La sate datinele dispar. Aprecierea e de sus, dar îndemnul de jos e inexistent. Aspectul teatral al datinelor ascund un suflet pornit spre misticism şi legendă. Ele grupează tot satul, ceea ce contribue la coeziunea socială. De asemeni veniturile sunt folosite la încrări de obştească trebuinţă. Personal am constatat cum în satul Brânzenii-Vechi, judeţul Orhei, sătenii fruntaşi, pentru a complecta fondurile necesare reparării bisericii, au organizat o ceată matură de colindători.

Cele două cete de colindători de pe valea Nistrului au prilejuit ca datinele lor să fie înregistrate, aşa cum sunt, nu închipuite de o minte imaginativă; în al doilea rând, sătenii aduşi fiind în faţa lumii oraşeneşti pentru a şi desveli podoaba lor tradiţională, capătă *ipso facto* o încredere în ei, în datină, în ce au apucat dela strămoşi. Şi e bine.

Colindele cântate de ei sunt simple incidental armonizate, de multe ori conţinând o evidentă notă slavă. Aceastâ nu este sub valorificare, întrucât popoarele slave au şi au avut—Rusiacele mai pitoreşti înscenări rituale. Totuşi ar trebui făcute noui sondagii în inima judeţelor basarabene cu o viaţă mai fidel moldovenească, cum ar fi Orheiul, Bălţii, etc. pentru a se da la iveală tezaure autohtone de simţire şi tradiţie.

Exigenţi nu putem fi Această serbare a fost prima în acest fel. Viitorul va da de gândit Institutului Social Român din Basarabia, iar serbările organizate vor fi pilde vii de manifestare spirituală basarabeană.

Serata literară a „Şcoalei Basarabene". In seara zilei de 3 Ianuarie grupul redacţional al revistei „Şcoala Basarabeană" a organizat, cu concursul tinerilor literaţi basarabeni, o serată literară, urmată de b l.

Serata se deschide prin cuvântul de lămurire al d-lui *I. Arhip*, preşedintele Asociaţiei. Urmează o scurtă prezentare făcută de d. *N. F. Costenco* asupra scriitorilor basarabeni ce vor urma să citească din operele lor. D. *Sergiu Matei Nica* întreţine publicul comentând raportul ce există sau ar trebui să existe între „public şi scriitor". Incheie cu patetica exclamare: „Iubiţi-vă scriitorii, domnilor!"

D. *N. F. Costenco* citeşte un fragment de roman, purtând titlul: „Musafirul". Moravuri locale, intrigă moldoveneasă, limbă presărată cu expresii autohtone.

In continuare, d. *Vasile Luţcan* îşi citeşte trei din poeziile d-sale: „Scrisoarea", „Melodie" şi „Farmec postum".

Urmează alt tânăr stihuitor basarabean, d. *Bogdan Istru* care citeşte trei poeme din ciclul „Moartea vulturului", volum care a apărut odată cu noul

an. D. *Dominte Timonu* citeşte frumoasa schiţă „La comisariat". Încheie serata d. *Nicolae Spătaru*, romancier, prin o poezie şi un fragment, proaspăt făurite.

Ar trebui să insistăm asupra concursului oferit generos de pleiada mânuitorilor slovei basarabene. Le mulumim pe această cale, făgăduindu-le cel mai înalt sprijin moral şi material.

După serată literară a urmat balul ce a decurs în linişte şi perfectă ordine.

Venitul material a fost de 1025 lei

Satul, program de lucru. Întregirii teritoriale, trebue să-i urmeze ţării noastre întregirea de suflet, de conştiinţă. Nu ne putem amăgi cu ipoteze şi prezumţii când e vorba de această înscăunare a războiului cultural care îşi cere drepturile de ani de zile, dela un colţ la altul al pământului îngrăşat cu sânge şi strămoşi.

Popor de agricultori vom căuta inspiraţia şi folosirea energiei generoase în acele celule autonome, hrană vie a celui mai desăvârşit spirit autohton: satele.

Satele noastre îs bolnave. Mai cu seamă cele basarabene. N'aţi observat fata brăzdată parcă de lacrimi a fiecărui sat basarabean? N'aţi descifrat sub riduri un suflet mare, evocator, al ţăranului basarabean? Şi satele, nu numai oraşele, se resimt în urma sdruncinării conflagraţiei mondiale de tristă memorie. Şi ele s'afăr din pricina actualelor nenorocite stări economico-sociale de lucruri. Aripa veacului s'a abătut, cernită şi asupra tihnitului cuibuşor de viaţă: satul.

Trebue multă luare aminte când voieşti să porneşti la lucru pentru deşteptarea ogorului cultural dela sate. Multe buruiene au năpădit transparentul suflet rural, buruiene ale model veacului, otrăvi orăşeneşti. Nu mă gândesc la adoptările exterioare, pretenţioase şi uşuratece, făcute din mediu-orăşenesc, ci mai mult la rătăcirea de gând şi simţire, de comportare şi de acţiune, copiate ridicol după ceea ce se numeşte greşit „civilizaţie"

De aceea, niciodată nu vei ajunge la rezultate pozitive dacă nu vei descotorosi sufletul sătesc de toate adausurile, de toate pastişele luate drept juste completări, drept cale rectilină răsbătută din inima secolului.

Acolo, la apa lină, de cleştar unde-şi ud botul cerbi fugari, în liniştea sacră a codrului, eroul basmului naţional a găsit ceea ce era o imposibilitatea în lumea comună.

Institutul social român, înţelept condus de d. profesor D. Gusti, a arătat în masive volume de investigaţii şi sugestii adevăratul drum care duce în intimitatea satului E o operă covârşitoare, cu ramificaţii deopotrivă de adânci atât în domeniul economic, geografic, cât şi în domeniul biologic, sufletesc, etc. Monografiile sunt rodul acestor cercetari pe bază de ştiinţă.

Numai când cunoşti în amănunţime toată viaţa satului, lipsurile lui, antecedentele, asemeni doctorului faţă de un bolnav, numai atunci poţi porni fructuos pe calea realizărilor.

Un program minim de activitate care să cuprindă ca într'o minunată hartă toate ramificaţiile trudei sătesti: şcoală, biserică, sănătate, justiţie, desfătare, etc. — să stea totdeauna în fruntea oricărei încercări de lucru în mediul sătesc. Care sunt izvoarele de venituri ale satului? Care sunt necesităţile? Cum se complectează? Este sau nu trebuitoare intervenţia judeţului, Centrului?

Fiecare sat să devină un program de lucru, un laborator viu de judicioasă activitate. Ţara întreagă va fi un vast şantier în care satele—pe drept—vor figura stânci granitice la temelia unui Stat care vrea să-şi trăiască, prin toţi porii, istoria.

Ion Bădărău

CARTI REVISTE

„Reforme şi curente noui în şcolile din Apus" *de Marin Biciulescu, fost elev al scolii normale superioare din St. Cloud şi al şcoalei Naţionale de Arte decorative din Paris. 192 pag. 60 lei.* Cartea e, după cum anunţasem în numărul nostru pe Noembrie, prima, dintre cele trei, cari vor cuprinde observări şi dări de seamă asupra nouilor metode de învăţământ ce-şi fac loc în şcoalele din Franţa, Belgia, Elveţia.

Cuprinde: 1) *Grădina de copii din Lutry* (Lausanne); 2) *Şcoala din satul Mouchin* şi 3) *Şcoala Freinet şi tipografia în şcoală.*

In toate ţările apusului, pedagogi cu renume, sau simpli învăţători izolaţi — adesea anonimi — aduc cu fiecare an, noui şi ingenioase născociri cari privesc metodele şi formele de învăţământ. Oficialităţile şi le însuşesc câteodată (cum e Belgia şi în parte Franţa).

Indeobşte dascălii inovatori, practicieni devotaţi copilului, au îmbrăţişat marele curent al *şcolii noui*, aplicând mult desbătutele-i principii în mod original şi cu o vădită coloratură locală.

Ne sunt cunoscute diferitele tipuri de şcoale noui, şcoale în aer liber, sisteme şcolare. Şcoalele vizitate de autor sunt conduse de perseverenţi şi entuziaşti susţinători ai ideilor noui, constituiţi sau nu în ligi cu caracter regional, după modelul *Ligii internaţionale pentru educaţia nouă.*

Nota dominantă a celor observate, e tendinţa de a rupe odată cu metodele rutinare, proteguite de autorităţile şcolare şi programele de învăţământ. Va trebui creiată ambianţa necesară manifestărilor individualităţii copilului, după care vom porni la studiul psihologic. Toate manifestările copilului, con-

siderate ca mijloc, vor ţinti cunoaşterea vieţii aşa cum li se prezintă şi specularea acestei cunoaşteri la maximum. Activitatea de sine primează.

La şcoala din Lutry, d. M. Piciulescu a asistat la *exerciţiile de vorbire* de dimineaţă. Ele sunt simple şi banale convorbiri. Ton familiar, exprimare liberă, spontană, fără a fi pe linia unei idei, deoarece d-ra Hartmann nu-i adeptă a centrului de interes pentru copii de 4—6 ani, „când au prea mare mobilitate de spirit". Exerciţiile au continuat cu o ghicitoare, recitări şi interpretări, cântece.

Ce reţine atenţia, ca noutate de program şi metodă, sunt *exerciţiile ritmice.* Ele sunt predate cu ajutorul muzicii simple, variată ca tonuri, intensitate şi tempo. Conducătoarea—adeptă şi stăpână a metodei Dalcroze — predă cu răbdare, în chip iscusit, odată cu exerciţiile fizice şi primele noţiuni de muzică, după un sistem ingenios Autorul chiar insistă suficient asupra acestui capitol.

In general metoda d-rei Hartmann e departe de cea froebeliană şi mai aproape de metoda Montessori, cu accent Decroly. Se vede aceasta din *lucrul liber individual şi explicarea imaginilor.*

De reţinut din vizitarea celor două şcoli din Franţa, sunt în afară de amănuntele în legătură cu localul de şcoală, clasa, mobilierul, materialul de învăţământ, detaliile asupra: cutiei de scrisori, corenspondenţa interşcolară, schimbul de pachete cu produse regionale, cooperativă şcolară, gramofonul, presa şi revista clasei şi îndeosebi *sistemul Freinet* cu *imprimeria în şcoală.*

Cartea e o condensată notificare făcută de un observator competent asupra a o sumedenie de chestiuni şi probleme de pedagogie practică, manifestate în cadrul şcolii noui. Ele pot fi doar enumerate Ni se arată cum se procedează la predarea diferitor lecţiuni. Muzica, prin ajutorul gramofonului, ca şi mişcările ritmice, creindu-se astfel *discul şcolar.* Sistemul Freinet se bazează pe *centrul de interes zilnic,* stabilit de *compunerea aleasă* de elevi, dintre cele prezentate de grupa de serviciu. Iar pentru concretizarea micilor opere de creaţie copilărească, a luat fiinţă *„Tipografia în şcoală".*

Odată fixat centrul de interes, urmează compunerea colectivă, exerciţiile gramaticale, desenul, aritmetica, exerciţiile asupra limbii. Cu terminarea tipăririi bucăţii alese, urmează *şedinţa colectivă de lectură*.

Singurele istoria, geografia, unele ştiinţe, fac oarecum parte separată în program, totuşi sistemul Freinet nu le neglijează.

Dar atât predarea tuturor acestor lecţiuni, cât şi comentariile autorului, sunt prea interesante pentru a încerca să le redau rezumate. Ceva despre *fişierul cooperativ*, fişiere de calcul, (documentare, de bază, de exerciţiu şi auto-control etc. e imposibil.

Cartea se cere citită, studiată. Ea impune, chiar dacă am înlătura inerentele binevoitoare aprecieri ale autorului—o serie de sugestii (cel puţin) pentru discuţii serioase la cercurile culturale. Cu nitică bunăvoinţă şi desinteresare, s'ar putea ca unii colegi să pună începutul unei experimentări raţionale, în vederea reformei învăţământului, când să sperăm, se va cere şi cuvântul celor iniţiaţi.

C. V. R.

Constantin Noica, Viaţa şi filosofia lui René Descartes, Biblioteca pentru toţi, Bucureşti, Preţul lei 21. Iniţiativa luată, personal şi gratuit, de gânditorii români de a face cunoscut lumii cititoare viaţa şi opera, marilor filozofi este foarte binevenită. „Biblioteca pentru toţi" tinde a populariza aceste necesare manifestări culturale. D-rul Ygrec scrisese despre Spinoza, I. Brucăr despre Bergson, Ion Petrovici despre Immanuel Kant şi Schopenhauer; acum Constantin Noica, un tânăr filosof român, autorul acelui raţionalist „Mathesis" publicat de „Fundaţiile Regale", ne prezintă, el, cartezianul, „Viaţa şi filosofia lui René Descartes".

In „Prefaţă" autorul ne prezintă enorma greutate pe care o cere întocmirea unei aşa zise monografii filosofice". *„Pentru a scrie dgspre un filosof e nespus mai greu decât a scrie despre o problemă la un filosof"*. Şi mai departe: *„trebue să treacă un răstimp de tovărăşie cu el, răstimp în care să fi crezut dar uneori să te fi şi îndoit de filosoful cela"*.

Cartea cuprinde cinci capitole concepute distinct pe baza vârstei şi evoluţiei filosofice ale gânditorului. Astfel: Tinereţea lui Descartes, Regulile tinereţii, Maturitatea, Meditaţiile maturităţii. Celelalte opere, Sfârşit de viaţă.

„Sunt puţini filosofi cari să fi vroit atât de mult ca Descartes, Viaţa lui Descartes este ca şi gândirea sa, un program".

Născut în 1596 în localitatea La Haye dintr'o familie a cărei genealogie numără mai mulţi medici, Descartes moşteneşte dela strămoşi o paloare a feţei şi „tusea aceea seacă". Invaţă carte

în colegiul Jesuit din La Fleche, una din şcolile cele mai vestite din Europa. Acolo se remarcă prin studiul sârguitor al metafizicei şi matematicei. Suntem în perioada faimoasei Scolastici. Şase ani de învăţătură erau destinaţi „umanităţilor", trei — „filosofiei". Descartes, terminând colegiul, mărturiseşte că învăţătura Scolastică era plină de îndoeli şi greşeli, Ca autodidact şi-a complectat pregătirea cu aşa botezatele *ştinţe „ciudate"*: chimie astrologie, chiromancie, etc.

Tinereţea ca şi maturitatea, şi-o petrece singuratic, în meditaţie şi studiu (studiu prin observaţie şi experiment) mai puţin prin lectură). Aproape toată viaţa o petrece în solitudinea Olandei.

Operele de căpetenie sunt: *„Discurs asupra metodei"* şi *Meditaţiuni despre filosofia primă"*. Intâia în franţuzeşte, a doua în limba latină Este o abatere dela moravurile ezoterice ale gândito rilor Scolasticei, faptul că Descartes scrie direct în limba maternă, — pentru a-l înţelege şi femeile, spune el; iar d. Constantin Noica afirmă că „Descartes nu scrie numai pentru adevăr ci şi pentru a convinge pe cei din jurul său".

Descartes susţine că „suntem o adunătură de cunoştinţe, simţiri şi păreri, amestec închegat mai ales sub domnia întâmplării". Din multe domenii sunt luate cunoştinţele şi dela mulţi autori împrumutate. Şi aceasta e spre răul nostru. E nevoe de o sistematizare, de o metodă de judecare a adevărului. Căci „casele făcute de un singur arhitect sunt mai frumoase decât cele înnădite".

Singurătatea lui Descartes, a implicat o metodă de căutare de sine. Nu a cerşit prea mult aprobarea altora. Ursuzlâcul lui Descartes este justificat de maxima carteziană: *„Vezi-ţi întâ, de tine"*. Singurătatea lui se coboară patru trepte: izolarea de oameni, părăsirea părerilor lor, părăsirea propriilor sale păreri, *îndoiala*. Indoiala nu l-a dus însă la scepticism; din contră, la o mai temeinică însuşire a ştiinţei. Indoindu-se de totul şi toate, n'a putut să se îndoiască şi de existenţa sufletului său, care e însăşi certificatul propriei sale existenţe. Sufletul l-a determinat să postuleze o cauză superioară eficientă: Dumnezeu.

Pentru a ieşi din labirintul greşelilor şi propriilor îndoieli, Descartes formulează patru principii:

1. A ne feri cu grijă de grabă şi prejudecare;

2. A privi fiecare dintre greutăţile ce ne stau în faţă drept alcătuită din atâtea părţi cât de multe vom putea găsi, şi câte vor fi necesare spre a deslega mai uşor greutatea;

3. A îndruma cu rânduială gândirile, începând cu cele mai simple până la cele mai complexe;

4. A face enumerări desăvârşite, a arunca priviri atât de cuprinzătoare încât să fim încredinţaţi că n'am lăsat nimic deoparte.

Metoda carteziană ne învaţă mult. Tot ceea ce primim şi etichetăm sub denumirea de adevăr, să fie bine scărmănat, decojit de masca realităţii. Mai cu seamă astăzi când trăim o epocă de amestecare a certitudinilor, de regres în domeniul spiritualităţii. Nu e o metodă amb ţioasă, cheie a fiecărei filozofii, ci o împăcare a gânditorului cu el însuşi.

Dubito, ergo cogito; cogito, ergo sum. (Mă îndoiesc, deci cuget; cuget, deci exist).

Educatorii să înveţe a nu se pierde în stufişurile ce întunecă limpezimea adevărului, ci de a înfăţişa cele mai

simple, cele mai clare certitudini, cu cele mai obişnuite metode şi mijloace.

Aceasta este actualitatea lui Descartes.

Reactualizarea lui, făcută de d. Constantin Noica, constitue un eveniment cultural.

B. Ion

Psichanaliză şi educaţie de Pierre Bovet, trad. de Victor N. Popescu, ed. Librăriei Principele Mircea, Bucureşti, 1937. Preţul 24 lei. Autorul, care e profesor la „Institutul J. J. Rousseau" din Geneva, pune în acest volum problema psichanalizei ca metodă de educaţie şi încreştinare. Chestiunea e la ordinea zilei. Odată cu doctrina lui Freud, educatorii şi marii gânditori pedagogici au căpătat acest mare instrument de cercetare a subconştientului omului, psichanaliza. Pierre Bovet atribue psichanalizei şi un caracter terapeutic. El spune că în subconştient nu putem pătrunde decât plecând dela manifestările petrecute în lumina conştiinţii. Aceste manifestări sunt: *automatismele* şi visurile. Automatismele sunt faptele produse fără ca noi să le cunoaştem originea, sau după cum zice Freud, sunt acele fapte „supradeterminate". Sunt automatisme *senzoriale* şi *motorii*. Senzoriale pot fi: imaginile vizuale, auditive, tactile, etc. iar motorii: acele mişcări, ori gesturi, simpatii şi antipatii spontane, lipsuri de acţiune. Printre automatisme s'ar putea aşeza şi uitarea, care în viaţa omenirii aşează pe atâtea frunţi, când coroana biruinţii, când a prăbuşirii. *Visurile* sunt gloria lui Freud. Interpretarea pe care a dat-o el visurilor a aruncat o altă lumină peste sufletul omenesc. Freud spune că *„Visul exprimă realizarea deghizată a unei dorinţi înnăbuşite"*. E lesne de constatat că tot ce nu se poate exprima aşa cum este, caută să-se deghizeze. Autorul prin *antifrază*, numeşte visul caracterizat prin contrarietate. Cineva visează că se plimbă: un tânăr înalt şi frumos, cu o babă mică şi urâtă; un lucru mare şi trandafiriu, alăturea de altul mic şi întunecat. Problema atât de ispititoare a viselor este cercetată de autor cu strălucire, ea adesea fiind dusă până la rădăcini nebănuite şi credem, mai mult interesează latura aplicativă în educaţie a cunoaşterii copilului. Copilul este un mănunchiu de instincte. Ele se manifestă ori prea de vreme, ori prea târziu. Unele îl dăruiesc societăţii, altele îl răpesc. Sunt instincte care se simt stânjenite din afară; asemenea este instinctul sexual. Aici revine marea descoperire a psichanalizei, care a rupt pânza necunoaşterii, dând atâta preţuire a tot ce este misterios în fiinţa omenească. Psichanaliza, cunoscând viaţa instinctelor, a formulat principiile următoare: 1. *daţi voie copiilor să se afirme*, 2. *iubiţi copiii*. Să nu ne împotrivim tendinţelor instinctive ale copilului. Putem în caz contrar, să oprim pe loc desvoltarea lui, făcându-i un mare rău. Iubirea faţă de copil se cere atât educatori lui cât şi părinţilor. Nevoia de a iubi şi a fi iubit, este o năzuinţă puternică a oricărui om. *Copilul are nevoie să fie iubit dar are nevoie şi de gingăşie*. Cât priveşte pe învăţător, acesta trebue să se ferească de aşa numitele „tic"-uri. Să nu fie părtinitor, să nu cultive favoritismul, simpatiile, antipatiile, pentrucă nu ştim ce ecou vor avea acestea în taina sufletului copilăresc. Un copil care roşeşte pe loc, are frică fără motiv, e stăpânit de manii, ne spune că subconştientul

lucrează. O boală de care trebue să ținem seamă este *bâlbâiala. Ea se datorează fie nervozității, fie unei curiozități de natură sexuală, și nu se poate vindeca decât prin prietenie.*

Dese sunt cauzele când copiii bâlbâie, fiindcă au fost bruscați, contrariați în nevinovăția și frumusețea sufletească.

Psichanaliza mai descopere la baza unor furturi: *dorința de răzbunare, preocuparea sexuală*, care simbolizează viața adâncă din firea copilului. Ca o adâncire a preocupărilor psichanalitice în viața socială, s'ar cere judecătorilor de minori să cerceteze lumea conflictelor copilăriei; iar la azilurile de copii ai nimănui, să-se observe fiecare copil, să se arunce întunerecul depe sufletul lui, apoi să se procedeze la plasarea lui în societate. Nu pot fi instituții de minori fără un încercat psicholog. Iar despre educator se poate spune că *psichanaliza nu se învață din cărți, ci din prietenia și dragostea ce-o dăruim copilului.* Nu mai puțin adevărat e, că nu oricine poate fi psichanalist.

Lărgirea metodei se poate face prin cursuri de vară, prin comunicarea experiențelor tulburătoare și încurajătoare, făcute de feluriții institutori și institutoare.

Autorul sfârșește interesanta sa lucrare insistând asupra serviciilor aduse de psichanaliză. Psichanaliza ia locul de metodă nouă a veacului, pentru salvarea copilăriei. Psichanaliza vrea să risipească întunerecul ce desoarte pe educator de copil, urzind între amândoi afecțiunea părintească, bazată pe încrederea în puterea vieții și a faptelor bune.

Ionică Ochișor

———

Sociologie Românească, Director D. Gusti, No. Septemvrie—Octomvrie, 1937, București. Prețioasa revistă de sociologie a profesorului Gusti apărută în condiții frumoase, publică un bogat material cu privire la cercetările sociologice ale echipelor Institutului Social Român. Numărul cuprinde studiul — comunicare, al prof. Gusti, rostit la al XIII-lea Congres Internațional de Sociologie, ținut anul acesta la Paris El poartă numele: „Paralelismul sociologic". D. Ion Conea semnează un studiu intitulat: „O știință nouă: Geopolitica", însoțit de hărți interesante și informațiuni asupra problemei geepolitice.

Se știe că Geopolitica este o disciplină care privește și analizează statele ca teritoriu. Ea tintește să stabilească un șir de tabtouri sugestive ale lumii de după războiu, insistând asupra relațiilor dintre state și scoțând în relief anume considerații de ordin nu numai național, ci internațional. Astfel Geopolitica cercetând diferite State, a stabilit că cea mai critică regiune a planetei, în vremea noastră, este Orientul apropiat. Drumul spre Indii, înmănunchierea atâtor interese economice ale statelor europene săvârșește împletirea influențelor și intereselor într'un focar viu, cum n'au cunoscut vremile trecute.

Se desprinde de alci concluzia că, regiunile geopolitice ascund și cele mai mari primejdii de războiu. Lumea militară e foarte atentă, în prezent. asupra Mediteranei, numită și Mare imperială. Tot geopolitica este aceia care cheamă la viață regiuni întregi, lăsând în umbră pe altele. Poporul cel mai atent la evoluția planetei noastre, poporul cel mai sigur, care știe ce vrea, e cel German. Și, pentrucă să

încheiem notele acestea, trebue să spunem că tot Geopolitica a fost aceea care a precizat că Pacificul într'un timp apropiat, se va numi „Mediterana viitorului". Azi toate ţările lumii văd şi simt că în Pacific va fi ciocnirea cea mare. Aici va fi teatrul viitorului războiu.

Pe scena aceasta va juca cel mai geograf popor din lume, Japonezii. Japonia, în expansiunea ei, urmăreşte atenta densitatea populaţiei pe glob, gata a se lăsa ispitită într'o direcţie sau alta.

Iată, aşadar, faţa nouă a geografiei vremii noastre.

Ea are mai mult decât o însemnătate istorică; ea poate, se integrează în taina destinelor a diferite popoare şi în soarta culturii şi civilizaţiei omeneşti.

— —

„Revista de pedagogie" organ al Institutului şi Seminarului Pedagogic din Cernăuţi, de sub direcţia profesorului C. Narly. (Anul VII, Octomvrie — Decemvrie 1937, Caietul IV). E o publicaţie foarte serioasă, scrisă cu suflet şi convingere. Numărul acesta cuprinde studiul prof. C. Nărly, „Însuşirile educatorului", al d-lui Florin Niculescu, „Viaţa şi umanismul lui Erasmus", şi al prof. Sebastian Popovici, „Funcţiunea lecturii la copii". D. prof. C. Narly, printre însuşirile educatorului, remarcă nevoia perfectării calităţilor specifice, dusă până la pasiunea adevărului ştiinţific. La sfârşitul revistei aflăm capitolul „Tipologia vocaţională" al d-lui C. Narly, cu perspectiva înghebării foii de observaţie vocaţională, după metoda de observare şi clasificare a elevilor între ei. Observările sunt culese la aceiaşi elevi, de mai mulţi candidaţi şi de profesorii seminarului. Aceiaşi elevi sunt observaţi în succesiunea anilor de studiu. Materialul, astfel cules, va putea folosi la elăborarea unei psihologii a vârstei, a clasei şi a dispoziţiilor vocaţionale, cu concluzii pentru atitudinea pedagogică ce trebue avută faţă de elevul de cutare vârstă, din cutare clasă şi de cutare profesie prezumativă. Autorul crede că numai astfel se va putea prinde realitatea vie a copilului; adică, cunoscând în adâncime lumea atitudinilor lui. Sunt atinse apoi, către sfârşitul publicaţiei o mulţime de probleme de pedagogie actuală cum este o nouă metodă în studiul individualităţii de S. Gama. Cititorul găseşte şi o cronică bogată a cărţilor străine şi româneşti, toate din domeniul pedagogiei.

— — —

Meşeceul, anul V, No. 49, Iaşi. Publică în numărul pe Ianuarie, între altele, articolul d-lui M. Costeţchi, conferenţiar universitar, intitulat „California Românieî" Sub acest nume, autorul înţelege regiunea inundabilă a Nistrului, şi anume, satele Copanca, Chiţcani, Leontea, Cobuşca, Şerpeni, Purcari din judeţul Tighina. D-sa vorbeşte despre fructele acestei regiuni, oprindu-se, la sfârşit, asupra problemei drumurilor noastre. Se desprinde din rândurile sale o îndrăgostire de pământul basarabean şi milă, chiar, pentru ţăranul care prea puţin cunoaşte rodul muncii, în acest „paradis". Revista „Meşeceul" organizează câteva mari excursii ştiinţifice, prin regiunile ţării. Indemnăm pe colegii din judeţ să-se folosească de acest prilej şi să cerceteze cu atenţie informaţiile următoare, cu privire la excursiile Meşeceului:

Banat: 1—28 Iulie (28 zile) pe drumul: Iaşi—Bucureşti—Târgovişte—Piteşti —Curtea de Argeş — Craiova — T. Severin —Herculane — Lugoj — Buziaş--Reşiţa—Timişoara — Arad — Deva--Petroşani — Sibiu— Ocna Sibiului --Ocnele Mari—R. Vâlcea

—Călimănești—Făgăraș— Brașov— Sinaia —Câmpina—Ploești—Iași.

Transilvania: 1—28 August (28 zile) pe drumul:

Iași—Comănești—M. Ciuc—Tușnad—Sf. Gheorghe—Brașov—Sighișoara—Mediaș—Blaj—Alba Iulia—Tg. Mureș—Sovata—Turda—Cluj—Oradea—Sătmar—Baia Mare—Dej—Bistrița—Dornișoara—Vatra Dornei—Câmpulung—Gura Humorului—Iași

Dobrogea: 1—14 Septembrie (14 zile), pe drumul:

Iași—Galați—Brăila—Bazargic—Balcic —Constanța—Agigea—Tekirghiol—Sulina —Vâlcov—Ismail—Tulcea—Iași.

Participările la I-a sau a II-a excursie sunt:

Particularii 2500 lei, studenții și elevii 2000 lei; în care intră: trenul, casa și masa.

Participările la a III-a sunt: Particularii 2000 lei, studenții și elevii 1700 lei; în care se cuprinde: trenul, autobuzul, vaporul, casa și masa.

Dormitul va fi amenajat în tren (vagoane de accelerat clasa III), așa că excursionistul trebue să-și aducă: pernă, pătură și lingeria necesară.

La înscriere se va depune suma de 500 lei, iar la plecare achitarea.

Inscrierile se vor închide cu 2 săptămâni înaintea fiecărei excursii, după care dată înscrișii nu se mai pot retrage. In caz de forță majoră. se admit substituiri.

Excursiile vor fi dirijate de către d-nii prof. univ. I. Atanasiu, C. Motaș.

Inscrierile se fac la D-l Filip Manoliu, strada Toma Cozma 2 și la filialele județene ale „Meșececului".

„Viața Basarabiei", revistă lunară editată de Asociația Culturală „Cuvânt Moldovenesc", Chișinău. Anul VI, No. 12.

„Apa vie" un frumos basm tradus din neogreacă de *Th. Simenschy*, studiile d-lor Dr. *E. Negovschi* și *Th. Holban*, „Insemnări din timpul Unirii" de T. Păduraru, „contribuții la viața lui C. Negruzzi" de Gh. Bezveconăi, etc.

Literatura e reprezentată de Vladimir Cavarnali, V. Luțcan, N. F. Costenco, Sergiu Matei Nica, etc.

* * *

Pleiada, director Cezar Popa, strada Păcurari, 89, Iași, an, I. No. 2, Ianuarie 1938. Noua revistă a tineretului ieșan prezintă pegini de literatură, cronici și noutăți culturale din capitala Moldovei. Colaborează d. d. George Vaida, Mihail Chirnoagă, Ștefan Baciu, Eusebius Camilar, Alexandru Călinescu și alții.

* * *

Progresul, an. IV, No. 38-39, Ianuarie 1938. Interesant articolul „Școala și familia în fața literaturii, post-belice", semnat de d. Const. George Munteanul. Revista are și două pagini închinate progresului artistic.

* * *

Ramuri, an, 29, No. 9-10 Noemvrie-Decemvrie, 1937, Editura „Ramuri", Craiova. D. Const. D. Ionescu semnează studiul „Satul românesc".

Mai colaborează d-nii: Ion Pillat (traduceri), Ilariu Dobridor. T. Păunescu-Ulmu și alții. Cronicile dramatice, plastice, critice, alăturate unui examen serios făcut operelor recent apărute, fac din „Ramuri" o publicație bine scrisă și cu largi preocupări.

* * *

Slova învățătorilor, an. I, Decemvrie, 1937, Organ al Asociației Învățătorilor din Argeș. Remarcăm „Copilul, tatăl omului", conferința d-nei Maria Montessori, tradusă de Miron Țundre,

„Educaţia integ„rală de I. Nisipeanu şi „Educaţia în şcoala democratică". Învăţătorimea din Argeş se poate mândri cu asemenea publicaţie.

* * *

Izvoraşul, an. XVI, No. 11-12, Decemvrie 1937. Redacţia Bistriţa-Mehedinţi, of. T. Suverin. E o bună revistă de muzică, folk-lor, artă şi teatru sătesc. Numărul cuprinde colinzi, coruri, precum şi studii despre muzica populară, bocete, datini şi altele! Este un bun tovarăş, în munca extraşcolară a învăţătorului, la organizarea serbărilor şi conferinţelor săteşti.

S'au mai primit la redacţie:

„Ogorul Şcoalei", an. IV, No. 4, Dec. Turda; „Şcoala vremii", an. VIII, No. 10, Dec. Arad; „Frământări didactice", an. XIII, No. 9—10, Focşani; „Agricultura nouă", an. IV, No. 11—12, Cluj, „Şcoala Bănăţeană", an. XVIII, Sept.; Oct, Timişoara; „Farul Căminului" an. V, No. 4, Dec. Bucureşti; „Şcoala Bihorului", an. IX, No. 12—14, Oradea; „Căminul şcolii", an. VII, No. 3—4, Covurlui; „Ghiocei" an. V, No, 9—10. Dec. Focşani; „Straja Neamului", an. I, No. 8, Dec. Chişinău; „Şcoala Romanaţului" an I, No. 10, Caracal; „Cuvântul nostru", an. VIII, No. 7—12 Dorohoi.

Colegul nostru Mih. Curicheru, învăţător din jud. Lăpuşna, scoate de sub tipar luna aceasta, uu roman intitulat „In Deal la Cruce".

Ne facem o datorie, a aduce această veste îmbucuratoare colegilor din oraş şi judeţ, îndemnându-i totodată a-l procura, ţinând seamă că fac cu aceasta un gest colegial de încurajare pentru autor.

† Necrolog

Adânc mişcaţi, pe această cale facem cunoscut încetarea din viaţă a iubitului nostru coleg Gheorghe Ciorescu. Fiul unui venerabil preot, Gheorghe Ciorescu a văzut lumina zilei în comuna Bogdana, jud. Tutova.

De mic a trăit în aerul vieţii patriarhale dela ţară, învăţând dela tatăl său iubirea către aproapele şi către Dumnezeu, iar dela mama sa iubirea de familie, în sânul căreia a fost un tată model După terminarea şcoalei primare, învaţă la seminarul din Iaşi, dorind să continuie în Bogdana, opera tatălui său.

Dar războiul mondial, în care a luat parte luptând ca un adevărat erou, i-a deschis altă cale, consacrându-l învăţământului primar.

E numit învăţător în com. Scoreni. A funcţionat apoi în com. Vadul-lui-Vodă, iar în timpul din urmă în com. Găleşti.

In învăţământ a fost remarcat, dându-i-se diferite însărcinări, de care s'a achitat cu multă demnitate.

Luptător neobosit pe teren social, a fost unul din conducătorii de seamă a maselor populare. Poate şi din această pricină, a avut şi unele neplăceri, cari i-au amărât ultimele clipe.

Pe unde a trecut a lăsat numai regrete. Muncitor cinstit, serios, prietenos cu toată lumea, admirat şi stimat Gheorghe Ciorescu, moare în vârsta de numai 43 ani, lăsând o soţie neconsolată şi 4 copii mici.

Să-i fie ţărâna uşoară.

I. Burlacu

„ŞCOALA BASARABEANĂ“

Apare lunar, afara de lunile de vacanţă

Redactori: **Vladimir M. Neaga** şi **Panait Crihan**

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:

„Casa Invăţătorului“ str. I. C. Brătianu, No. 87

CHIŞINĂU

Telefon 5-72